

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 3.9.2025
COM(2025) 463 final

2025/0255 (COD)

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING

**om inrättande av programmet för rättsliga frågor för perioden 2028–2034 och om
upphävande av förordning (EU) 2021/693**

{SEC(2025) 547 final} - {SWD(2025) 550 final} - {SWD(2025) 551 final}

MOTIVERING

1. BAKGRUND TILL FÖRSLAGET

I detta förslag föreskrivs den 1 januari 2028 som första tillämpningsdatum, och förslaget läggs fram för en union med 25 medlemsstater. För Irland och Danmark gäller bestämmelserna i protokoll nr 21 och nr 22, som är fogade till fördraget om Europeiska unionen (*EU-fördraget*) och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*EUF-fördraget*), enligt beskrivningen i avsnittet om variabel geometri på sidan 8.

• Motiv och syfte

I artikel 3 i EU-fördraget anges att "[u]nionen ska erbjuda sina medborgare ett område med frihet, säkerhet och rättvisa". Rättvisa är nära kopplat till unionens värden enligt artikel 2 i EU-fördraget. Dessa grundläggande värden innebär att det finns ett behov av oberoende rättsväsenden som verkar inom effektiva och högkvalitativa rättssystem som kan skydda de grundläggande rättigheter och friheter som garanteras av unionsrätten, i synnerhet genom att säkerställa tillgång till rättslig prövning för misstänkta, tilltalade, eftersökta personer i förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder samt brottsoffer. Själva rättsväsendets oberoende härrör från de gemensamma konstitutionella traditioner som delas av alla medlemsstater, rättsstatsprincipen som nämns i artikel 2 i EU-fördraget, medlemsstaternas skyldighet att fastställa de möjligheter till överklagande som behövs för att säkerställa ett effektivt domstolsskydd inom de områden som omfattas av unionsrätten enligt artikel 19 i EU-fördraget, samt från den grundläggande rätten till ett effektivt rättsmedel inför en domstol, i enlighet med artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*). Utöver att vara i linje med unionens värderingar är ett välfungerande område med rättvisa för unionen med effektiva, ändamålsenliga och motståndskraftiga nationella rättssystem nödvändigt för en blomstrande inre marknad, och är även en förutsättning för ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft.

På senare år har EU kombinerat flera instrument för att skapa ett område med rättvisa för unionen som bygger på ömsesidigt förtroende. Flera lagstiftningsinitiativ och politiska initiativ¹ har antagits och fått stöd, också tack vare särskild EU-finansiering.

Programmet för rättsliga frågor har sedan det lanserades 2014 aktivt stött inrättandet av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa genom att främja ett rättsligt samarbete som bygger på ömsesidigt erkännande och verkställighet av rättsliga avgöranden. Programmet har också främjat medlemsstaternas efterlevnad av rättsstatsprincipen och de grundläggande rättigheterna samt varit ett stöd för väl fungerande oberoende rättssystem. Detta har medfört påtagliga framsteg i hela EU och till exempel inneburit att nationella rättssystem har blivit effektivare, med rättstillämpare som nu är bättre informerade och rustade för att tillämpa EU:s relevanta regelverk, t.ex. när det gäller användningen av förfaranden och mekanismer för gränsöverskridande rättsligt samarbete. Samtidigt fortsätter det praktiska skyddet och främjandet av rättigheterna för barn och andra utsatta grupper (t.ex. personer med funktionsnedsättning) som deltar i rättsliga förfaranden att förbättras.

¹

Här ingår strategin för europeisk rättslig utbildning, EU-strategin för brottsoffers rättigheter, rådets europeiska strategi för e-juridik, EU:s strategi för barnets rättigheter samt kommissionens kommande strategi för digitalisering av rättsväsendet som syftar till att främja den digitala omställningen inom rättssystemen. För att ytterligare upprätthålla rättsstatsprincipen inrättade Europeiska kommissionen dessutom en rättsstatsmekanism, inklusive den årliga rapporten om rättsstatsprincipen, som utvärderar utvecklingen av rättsväsendets oberoende, ramarna för korruptionsbekämpning och tillgången till rättslig prövning i medlemsstaterna. Genom kommissionens paket mot korruption, som antogs 2023, infördes omfattande åtgärder för att bekämpa korruption, öka öppenheten och skydda rättsväsendets integritet i hela unionen. EU har också antagit en [strategi för inre säkerhet](#) och en [agenda för terrorismbekämpning](#).

Betydande framsteg har gjorts², men att uppnå ett effektivt, ändamålsenligt, tillgängligt, motståndskraftigt och digitaliserat område med rättvisa för unionen, baserat på rättsstatsprincipen, är fortfarande en pågående utmaning. Detta kräver fortsatt samordnade åtgärder av EU och dess medlemsstater. I de politiska riktlinjerna för Europeiska kommissionen 2024–2029 betonade ordförande Ursula von der Leyen att respekten för rättsstatsprincipen bör förbli *ett måste för EU-medel*³. Detta understryker den avgörande roll som EU:s finansiering spelar för att ta itu med ihållande utmaningar.

Faktum är att skyddet och främjandet av grundläggande rättigheter är en pågående utmaning, trots EU:s åtagande⁴. Dessa rättigheter – såsom rätten till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol, samt skyddet av visseblåsare och deras rätt till yttrandefrihet, tillhörande rättssäkerhetsgarantier för misstänkta och tilltalade samt eftersökta personer i förfaranden vid en europeisk arresteringsorder samt offrens rättigheter – är centrala för rättvisan och rättsstatsprincipen. Ett effektivt genomförande av dem är avgörande för att skapa förtroende för rättssystemet och se till att alla, inklusive de mest utsatta, faktiskt kan utöva sina rättigheter i EU som ett område med rättvisa. Såsom framgår av årsrapporten för 2021 om tillämpningen av stadgan, återspeglar dock en fragmenterad tillämpning av unionsrätten samt luckor i det rättsliga skyddet⁵ fortsatta utmaningar på detta område⁶.

Dessutom är framstegen när det gäller digitaliseringen inom EU ojämna. EU:s tillväxt och konkurrenskraft är alltmer beroende av digitalisering, även inom rättsväsendet. Digitala verktyg och artificiell intelligens (AI) kan hjälpa offentliga förvaltningar, inklusive domstolar, att tillhandahålla snabbare, mer tillgängliga och kostnadseffektiva tjänster. Samtidigt medför användningen av kvalificerade betrodda tjänster, såsom elektroniska signaturer och stämplat, fördelar när det gäller bekvämlighet och rättssäkerhet i samband med gränsöverskridande transaktioner, och blir alltmer relevant för öppna och tillförlitliga rättssystem. Den kommande utbyggnaden av EU:s ram för digital identitet och de kommande europeiska företagsplånböckerna förväntas också ytterligare underlätta digitaliseringen och bygga upp förtroende. Effektiva och öppna rättssystem ökar rättssäkerheten, drar till sig investeringar och stärker det gränsöverskridande samarbetet i civil- och straffrättsliga frågor. Digitaliseringen minskar bördan för rättstillämpare, förbättrar tillgången till domstolshandlingar och gör det möjligt för medborgare och företag att ha kontakt med domstolar på distans. Detta ökar öppenheten, sparar kostnader och stöder den ekonomiska produktiviteten. Dessutom är digitala rättssystem mer motståndskraftiga vid kriser, vilket säkerställer kontinuitet och stärker allmänhetens förtroende.

2

Insikter från [resultattavlan för rättskipningen i EU 2024](#) och uppgifter som samlats in genom nyligen genomförda [Eurobarometerundersökningar](#) belyste till exempel de framsteg som skett i medlemsstaternas insatser för att tillhandahålla effektiva nationella rättssystem, men dessa insikter tyder också på att det finns ett fortsatt behov av förbättringar. Möjliga förbättringar avser bland annat i) behovet av att minska domstolsavgifterna, ii) tillgången till rättshjälp, iii) främjandet av frivillig användning av alternativa tvistlösningsmetoder, iv) stödet för att få fler personer med funktionsnedsättning att arbeta inom rättssystemet, och v) möjliggörandet av tillgången till rättslig prövning på elektronisk väg, eftersom digitaliseringen av de nationella rättssystemen i EU:s medlemsstater fortfarande är ojämn. Dessutom har den gränsöverskridande brottsligheten fortsatt att öka sedan 2020, vilket tyder på att gränsöverskridande rättsligt samarbete bara kommer att bli viktigare.

3

[Politiska riktlinjer för Europeiska kommissionen 2024–2029.](#)

4

Särskild Eurobarometer 487b. Dessutom särskild Eurobarometerundersökning 552: drygt sex av tio tillfrågade (62 %, tre procentenheter sedan 2021) uppger att de känner till EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, varav en fjärdedel av de tillfrågade (25 %) har hört talas om den och vet vad den är. Nästan fyra av tio (37 %) av alla tillfrågade har hört talas om stadgan, men vet inte riktigt vad den är för något.

5

[435ae4e8-f5f4-432b-a391-b05468474a1e_en \(europa.eu\).](#)

6

[Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: Skyddet av grundläggande rättigheter i den digitala tidsåldern – Årsrapport 2021 om tillämpningen av EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna.](#)

Den snabbt föränderliga ekonomiska, sociala och geopolitiska miljön, vilket inbegriper Rysslands fullskaliga krig mot Ukraina, skapar osäkerhet och utmaningar. Bland de utmaningar som särskilt berör området med rättvisa för unionen finns de ökande hoten mot rättsstatsprincipen, flera former av grov brottslighet och hinder för tillgång till rättslig prövning och rättsligt samarbete. Respekten för rättsstatsprincipen är en avgörande faktor för ett förutsägbart företagsklimat som främjar investeringar och innovation och en viktig aspekt för företag som verkar över gränserna. Respekten för rättsstatsprincipen säkerställer att den inre marknaden och samarbetet på det rättsliga området fungerar väl och är motståndskraftiga samt bygger på ömsesidigt förtroende och erkännande, och är en nödvändig förutsättning för att principerna om sund ekonomisk förvaltning av unionens budget ska kunna följas. Respekten för rättsstatsprincipen är nödvändig för en effektiv, enhetlig och öppen tillämpning av unionsrätten och för lika tillgång till rättslig prövning. Att underlätta samarbetet för att hantera olika former av grov brottslighet, såsom korruption, terrorism och miljöbrott, är avgörande för att upprätthålla rättsstatsprincipen och förtroendet för dem som styr offentliga institutioner.

Andra utmaningar är ihållande hinder för rättsligt samarbete och tillgången till rättslig prövning. En effektiv tillgång till rättslig prövning, inbegripet via digitala medel, är en förutsättning för ekonomisk tillväxt. Avsaknaden av faktisk tillgång till rättslig prövning påverkar både medborgarnas och företagens utveckling, särskilt små och medelstora företags utveckling. Svaga rättssystem, som kännetecknas av ineffektivitet eller höga kostnader, avskräcker från affärsverksamhet och hindrar därmed ekonomisk tillväxt⁷. Ett av de största hindren är det faktum att kommunikationen i gränsöverskridande rättsliga förfaranden mycket ofta fortfarande är pappersbaserad, vilket leder till onödiga förseningar och kostnader. Ett av skälen är att digitaliseringen av de nationella rättssystemen inte sker lika snabbt överallt och att interoperabiliteten mellan medlemsstaternas nationella it-system är bristfällig, vilket också är fallet mellan de nationella systemen och EU:s byråer och organ för rättsliga och inrikes frågor (RIF). Utöver detta är förseningar och ineffektivitet i förfarandena för gränsöverskridande rättsligt samarbete fortfarande uppenbara. Tillgången till rättslig prövning – dvs. allas förmåga att söka och få till stånd en rättvis lösning på rättsliga problem genom en rad rättsliga och juridiska tjänster, på ett sätt som uppfyller de grundläggande rättigheterna, inklusive tillgången till tillförlitlig rättslig information och ett faktiskt åtnjutande av rättssäkerhetsgarantier – är fortfarande problematisk, framför allt i gränsöverskridande sammanhang. Detta påverkar enskilda personer, såsom brottsoffer och misstänkta eller tilltalade personer, samt företag. Dessutom är de befintliga verktygen för att samla in jämförande information om kvaliteten, oberoendet och effektiviteten i medlemsstaternas rättssystem fortfarande otillräckliga. Alla dessa faktorer kan undergräva medlemsstaternas förtroende för varandras rättssystem och kan därför hindra ett väl fungerande EU-område med frihet, säkerhet och rättvisa.

Slutligen är kunskapsnivån, kompetensen och medvetenheten om EU:s regelverk och EU:s digitala verktyg bland rättstillämpare ofta otillräcklig. Trots de framsteg som gjorts⁸ finns det dessutom fortfarande stora skillnader i utbildningsdeltagandet mellan medlemsstater och bland rättsliga yrkesgrupper. Detta inverkar negativt på utvecklingen av en gemensam europeisk rättskultur, eftersom välutbildade yrkesutövare spelar en nyckelroll för att

7

Stakeholder_contribution_on_rule_of_law_-_oecd.pdf (europa.eu); [9789264303416-2-en.pdf \(oecd-ilibrary.org\)](https://www.oecd-ilibrary.org/publications/9789264303416-2-en).

8

Så som framhålls i årsrapporterna om europeisk rättslig utbildning som offentliggjorts av kommissionens generaldirektorat för rättsliga frågor och konsumentfrågor har över två miljoner yrkesverksamma inom rättsväsendet i EU deltagit i rättslig utbildning om unionsrätten sedan genomförandet av de två på varandra följande strategierna för europeisk rättslig utbildning (kommissionens meddelande 2020 [Att säkerställa rättvisa i EU – en strategi för europeisk rättslig utbildning 2021–2024](#) och 2011 års meddelande, [Skapa förtroende för en EU-övergripande rättvisa – en ny dimension för den europeiska rättsliga utbildningen](#)).

säkerställa att EU:s regelverk genomförs korrekt och konsekvent i hela EU. Rättstillämpare saknar också nödvändiga digitala färdigheter och är inte väl rustade att använda digitala verktyg och infrastruktur. Utbildning om unionsrätten är också särskilt viktig med tanke på i) försämringen av rättsstatsprincipen och angreppen på de grundläggande rättigheterna i vissa medlemsstater, ii) behovet av att förebygga och bekämpa former av grov brottslighet, inbegripet korruption, iii) digitaliseringens ökande relevans, och iv) det faktum att allt fler personer utövar sin rätt att bo och arbeta i en annan medlemsstat⁹.

Konsekvenserna av att inte ta itu med dessa utmaningar kommer att få allvarliga återverkningar, eftersom de flesta av dessa frågor har en tydlig gränsöverskridande dimension och inte kan hanteras på lämpligt sätt av medlemsstaterna själva. Att skapa ett effektivt område med rättvisa för unionen har djupgående konsekvenser för EU:s politiska, sociala och ekonomiska liv. Det har också påtagliga fördelar för människors dagliga liv och affärsverksamhet. Programmet för rättsliga frågor 2028–2034 kommer att stödja vidareutvecklingen av ett område med rättvisa för unionen som bygger på unionens värden, rättsstatsprincipen, ömsesidigt erkännande och förtroende samt effektiva, inkluderande, tillgängliga och motståndskraftiga rättssystem, vilket är en förutsättning för ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft. Det nya programmet kommer också att underlätta tillgången till rättslig prövning, främja rättsligt samarbete i civil- och straffrättsliga frågor och främja rättslig utbildning med större tonvikt på digitalisering av rättsväsendet. De politikområden som omfattas av detta lagförslag är fast förankrade i EU-fördragen, som utgör den rättsliga grunden för EU:s finansiella insatser. Programmet för rättsliga frågor kommer att fortsätta att upprätthålla öppna, demokratiska, pluralistiska och mer jämlika och inkluderande samhällen inom ramen för nästa fleråriga budgetram (2028–2034).

- **Förenlighet med befintliga bestämmelser**

Under de senaste åren har programmet för rättsliga frågor gett stöd till flera lagstiftningsinitiativ och politiska initiativ och har direkt bidragit till att uppfylla flera av kommissionens prioriteringar¹⁰. Prioriteringarna nedan är och kommer att bli ännu mer relevanta för programmet för rättsliga frågor:

1. *Skydda vår demokrati och upprätthålla våra värden.* Programmet för rättsliga frågor kommer att stödja rättsligt samarbete och tillgång till rättslig prövning genom att stärka rättsstatsprincipen och de grundläggande rättigheterna som en demokratisk grund för EU. Programmets nya förstärkta fokus på digitalisering kommer att göra rättssystemen effektivare genom att möjliggöra snabbare tillgång till rättsligt skydd. Detta nya fokus kompletterar direkt insatserna för att skydda demokratin och de grundläggande rättigheterna och förbättra rättssäkerheten, investeringsskyddet, rättvisa förfaranden och allmänhetens förtroende för demokratiska institutioner. Programmet för rättsliga frågor 2028–2034 kommer att stödja rättsväsendets oberoende och öka kapaciteten att verkställa lagar, inklusive relevanta regler för att skydda demokratin. Det kommer att möjliggöra gränsöverskridande rättsligt samarbete för att bekämpa gränsöverskridande digital brottslighet och stödja genomförandet av digitala verktyg som är anpassade till en bredare digital verkställighetspolitik som förordningen om digitala tjänster¹¹, förordningen om artificiell intelligens¹² och det europeiska

⁹ Kommissionens meddelande Att säkerställa rättvisa i EU – en strategi för europeisk rättslig utbildning 2021–2024, finns på <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0713>.

¹⁰ [Politiska riktlinjer för Europeiska kommissionen 2024–2029](#).

¹¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022 om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av direktiv 2000/31/EG (förordningen om digitala tjänster), EUT L 277 27.10.2022, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>.

tillgänglighetsdirektivet¹³. Det kommer att bidra till tillämpningen av stadgan genom att stödja utbildning av rättstillämpare om grundläggande rättigheter. I detta syfte kommer synergieffekter särskilt att främjas med programmet AgoraEU¹⁴.

2. *Stödja människor och stärka våra samhällen och vår samhällsmodell.* Programmet för rättsliga frågor kommer att bidra till att upprätthålla de grundläggande rättigheterna, till exempel genom att främja rättslig utbildning om icke-diskriminering och om tillämpningen av stadgan och skapa kopplingar till politiken för social sammanhållning genom att stödja ett konsekvent rättsligt skydd i medlemsstaterna. Programmet kommer också att stödja genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter¹⁵ genom att säkerställa verkställbarhet genom mer tillgängliga rättsliga mekanismer. Dessutom har digitaliserade rättssystem, som inrättats med vederbörlig hänsyn till sårbarheter i säkerheten och behoven hos alla berörda personer, potential att förbättra tillgången till rättslig prövning, bland annat genom att minska hindren, särskilt för barn och andra utsatta grupper såsom personer med funktionsnedsättning, romer och andra marginaliserade befolkningsgrupper. I detta avseende kommer synergieffekter att främjas med programmet Erasmus+¹⁶ och de nationella och regionala partnerskapsplanerna¹⁷, särskilt inom ramen för Europeiska socialfonden¹⁸. Genom att förbättra tillgängligheten och överkomligheten (t.ex. genom videokonferenser, e-filer) kan den digitala rättvisan bättre informera berörda parter, tillgodose behoven hos många individer och företag och minska ojämlikheten i tillgången till rättigheter och tjänster, genom att stärka den sociala rättvisan och rättvisan mellan generationerna samt göra de rättsliga processerna mer effektiva och inkluderande.

3. *Uppnå resultat tillsammans och förbereda vår union för framtiden.* Programmet för rättsliga frågor kommer att bidra till en mer integrerad och effektiv union, bland annat genom att skapa och koppla samman digital infrastruktur över medlemsstaterna. Dess ökade fokus på digitalisering kommer att minska medlemsstaternas administrativa bördor, medföra besparingar för medborgare och företag, förbättra det gränsöverskridande samarbetet och stödja ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar. Samtidigt kommer programmet att stödja målet att förenkla EU:s mekanismer genom att främja ökad interoperabilitet mellan de nationella rättssystemen. De nationella och regionala partnerskapsplanerna kommer i detta avseende att främja synergieffekter för att säkerställa framsteg med digitaliseringen av nationella rättssystem på både nationell nivå och EU-nivå.

¹² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1689 av den 13 juni 2024 om harmoniserade regler för artificiell intelligens och om ändring av förordningarna (EG) nr 300/2008, (EU) nr 167/2013, (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 och (EU) 2019/2144 samt direktiven 2014/90/EU, (EU) 2016/797 och (EU) 2020/1828 (förordning om artificiell intelligens), EUT L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>.

¹³ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster, EUT L 151, 7.6.2019, s. 70, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj>.

¹⁴ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) XXX om inrättande av programmet AgoraEU för perioden 2028–2034 och om upphävande av förordningarna (EU) 2021/692 och (EU) 2021/818, COM(2025) 550 final.

¹⁵ https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/european-pillar-social-rights-building-fairer-and-more-inclusive-european-union_sv.

¹⁶ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) XXX om inrättande av programmet Erasmus+ för perioden 2028–2034 och om upphävande av förordningarna (EU) 2021/817 och (EU) 2021/888, COM(2025) 549 final.

¹⁷ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) XXX om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välbefinnande och säkerhet för perioden 2028–2034 och om ändring av förordning (EU) 2023/955 och förordning (EU, Euratom) 2024/2509, COM(2025) 565 final (ej översatt till svenska).

¹⁸ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) XXX om inrättande av Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen enligt förordning (EU) [NRP-förordningen] och om villkor för genomförandet av unionens stöd till sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering under perioden 2028–2034, COM(2025) 558 final.

- **Förenlighet med unionens politik inom andra områden**

1. *En ny plan för Europas hållbara välbefinnande och konkurrenskraft:* Digitaliseringen av rättsväsendet bidrar till tillväxt och konkurrenskraft genom att skapa effektivare rättssystem, med förenklade rättsliga förfaranden, minskad tidsåtgång och lägre kostnader för gränsöverskridande rättstvister i hela EU. Detta är särskilt viktigt för små och medelstora företag och nystartade företag. I detta avseende kommer synergieffekter att främjas med de nationella och regionala partnerskapsplanerna på nyckelområden som kompetens, kapacitetsuppbyggnad och digitalisering. Programmet kommer också att komplettera planen för att fördjupa den inre marknaden (särskilt inom tjänster och digitala sektorer samt finansiella tjänster) genom att främja rättslig interoperabilitet och smidigare efterlevnad av EU:s regler. Genom att finansiera verksamhet som rör konsument- och investerarpolitik, bolagsrätt och avtalsrätt samt bekämpning av penningtvätt kommer programmet för den inre marknaden och tullen 2028–2034 att komplettera programmet för rättsliga frågor och bidra direkt till genomförandet av EU:s politik på området rättvisa och skapandet av ett område med rättvisa för unionen. Genom att stärka rättsstatsprincipen och rättssäkerheten kommer programmet för rättsliga frågor dessutom att stärka investeringsklimatet, stärka de åtgärder som ligger till grund för spar- och investeringsunionen¹⁹ och stödja Europeiska konkurrenskraftsfonden²⁰ genom att skapa en stabil rättslig ram för affärsverksamhet. Slutligen kommer synergieffekter även att skapas inom forskning och innovation, särskilt när det gäller behovet av att fördjupa kunskapen om användningen av avancerad ny teknik, såsom AI, inom rättsväsendet, och synergier kommer därför att främjas med nästa ramprogram för forskning och innovation (Horisont Europa)²¹.

2. *En ny era för EU:s försvar och säkerhet:* Programmet för rättsliga frågor underlättar det gränsöverskridande rättsliga samarbetet, vilket är avgörande för säkerheten och för att bekämpa organiserad brottslighet, terrorism och cyberhot. Programmet stöder också verkställandet av den europeiska arresteringsordern och tillhandahåller digital infrastruktur för laglig tillgång till elektroniska bevis och ärendehantering över gränserna. Dessutom stöder programmet för rättsliga frågor åtgärder mot korruption på EU-nivå. Detta kompletterar uppmaningen till eftertanke om att utvidga behörigheten för Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo) för att hantera grov gränsöverskridande brottslighet, särskilt korruption, som påverkar unionens medel och inte kan hanteras på egen hand av medlemsstaterna. En ambition enligt de politiska riktlinjerna för Europeiska kommissionen 2024–2029²² är dessutom att stärka Europols kapacitet att stödja nationella brottsbekämpande organ och deras samarbete med andra EU-byråer och EU-organ. Denna ambition är nära anpassad till programmets ökade fokus på digitalisering, vilket möjliggör snabbare överföring av bevis, samordning i realtid och en förbättrad användning av säkra analyser av AI/data inom rättsväsendet inom gränserna för de tillämpliga rättsliga ramarna. Den är också anpassad till inrättandet av Myndigheten för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism (Amla), som kommer att bidra till att förhindra att unionens finansiella system används för penningtvätt och finansiering av terrorism. På samma sätt kommer reformen av Eurojust att bidra till att göra samordningen på EU-nivå av gränsöverskridande utredningar och åtal mer effektiv, bland annat tack vare nya

¹⁹ https://finance.ec.europa.eu/regulation-and-supervision/savings-and-investments-union_sv.

²⁰ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) XXX om inrättande av Europeiska konkurrenskraftsfonden, inbegripet det särskilda programmet för försvarsforskning och försvarsinnovation, om upphävande av förordningarna (EU) 2021/522, (EU) 2021/694, (EU) 2021/697 och (EU) 2021/783 samt om ändring av förordningarna (EU) 2021/696, (EU) 2023/588 och (EU) [EDIP], COM(2025) 555 final.

²¹ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) XXX om inrättande av Horisont Europa, ramprogrammet för forskning och innovation, för perioden 2028–2034, om fastställande av dess regler för deltagande och spridning och om upphävande av förordning (EU) 2021/695, COM(2025) 543 final.

²² [Politiska riktlinjer för Europeiska kommissionen 2024–2029](#).

digitala verktyg. Dessutom kommer digitaliseringen av rättsväsendet också att tillhandahålla teknisk motståndskraft, säker infrastruktur för rättssystem och ramar för lagföring av it-brottslighet, vilket kompletterar beredskapsunionen²³ och it-försvarsstrategierna²⁴ samt ProtectEU, den europeiska strategin för inre säkerhet²⁵. Med tanke på hur sammankopplade frågorna om säkerhet och rättvisa faktiskt är i praktiken kommer synergieffekter att skapas med EU-medel som omfattar asyl, migration och integration, gränsförvaltning och inre säkerhet, till exempel för att tillhandahålla lämplig utbildning för rättsväsendet, och även i förhållande till de nya regler som införs genom migrations- och asylopakten, vilket kommer att säkerställa ett effektivt skydd för brottsoffer, interoperabilitet med det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister (Ecris) och samarbete mellan organ på områdena rättvisa och inre säkerhet, inbegripet via rättsliga byråer och organ såsom Eurojust och Eppo.

3. *Europa i världen: Utnyttja vår styrka och våra partnerskap*: Programmets fokus på rättsstatsprincipen, rättsligt samarbete och tillgång till rättslig prövning kommer att återspegla hur detta främjas på global nivå, bland annat genom genomförandet av FN:s mål för hållbar utveckling²⁶. I detta avseende kommer synergieffekter att utvecklas med Europa i världen²⁷, eftersom programmet för rättsliga frågor kommer att bidra till EU:s yttre åtgärder genom att stärka rättssystemen i anslutningsländerna inom ramen för utvidgningsprocessen.

2. RÄTTSLIG GRUND, SUBSIDIARITETSPRINCIPEN OCH PROPORTIONALITETSPRINCIPEN

• Rättslig grund

Detta förslag bygger på artikel 81.1 och 81.2 samt artikel 82.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

I artikel 81.1 i EUF-fördraget föreskrivs att unionen ska utveckla ett rättsligt samarbete i civilrättsliga frågor som har gränsöverskridande följder.

I artikel 81.2 i EUF-fördraget föreskrivs antagandet av åtgärder för att säkerställa ömsesidigt erkännande och verkställighet av domstolsavgöranden, gränsöverskridande delgivning av rättegångshandlingar och utomrättsliga handlingar, faktisk tillgång till rättslig prövning och stöd till utbildning av domare och övrig personal inom rättsväsendet. I artikel 82.1 i EUF-fördraget föreskrivs åtgärder för att främja straffrättsligt samarbete.

Kombinationen av dessa artiklar möjliggör en övergripande strategi för att stödja utvecklingen av det rättsliga samarbetet i civilrättsliga och straffrättsliga frågor, särskilt när det gäller frågor som berör båda områdena.

• Variabel geometri

De rättsliga grunderna för denna förordning finns i tredje delen avdelning V i EUF-fördraget, som handlar om området med frihet, säkerhet och rättvisa. Förordningens tillämpning på Danmark och Irland regleras därför av de särskilda bestämmelser som fastställs i protokollen nr 21 och nr 22, fogade till EU-fördraget och EUF-fördraget.

²³ https://commission.europa.eu/topics/preparedness_sv.

²⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/cybersecurity-strategy>.

²⁵ https://home-affairs.ec.europa.eu/news/commission-presents-protecteu-internal-security-strategy-2025-04-01_sv.

²⁶ <https://sdgs.un.org/goals>.

²⁷ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) XXX om inrättande av Europa i världen, COM(2025) 551 final (ej översatt till svenska).

I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 deltar Danmark inte i rådets beslut om åtgärder som föreslås i enlighet med tredje delen avdelning V i EUF-fördraget, och sådana åtgärder är inte bindande för eller tillämpliga i Danmark.

I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 21 deltar Irland inte i rådets beslut om åtgärder som föreslås i enlighet med tredje delen avdelning V i EUF-fördraget, och sådana åtgärder är inte bindande för eller tillämpliga i Irland. Irland får dock välja att delta i antagandet och tillämpningen av sådana föreslagna åtgärder. Dessutom får Irland när som helst efter antagandet av en sådan åtgärd godta åtgärden, förutsatt att de förfaranden som avses i artikel 4 i protokoll nr 21 har slutförts.

- **Subsidiaritetsprincipen (för icke-exklusiv befogenhet)**

De mål som anges i avsnittet ”Motiv och syfte” har en stark transnationell dimension och kräver gemensamma lösningar samt styrning, samordning och stöd på EU-nivå. Isolerade nationella åtgärder skulle vara mindre effektiva och verkningsfulla än samordnade insatser på EU-nivå, som främjar samarbete, kapacitetssuppleering, ömsesidigt lärande och utbyte av resurser, sakkunskap och bästa praxis.

Utan EU-åtgärder och EU-finansiering skulle ett område med rättvisa för unionen vara i riskzonen, vilket skulle ha en negativ inverkan på många av dem som berörs, särskilt medlemmar av rättsväsendet, civilsamhällesorganisationer som arbetar med tillgången till rättslig prövning och EU-omfattande rättsliga nätverk. EU:s stöd bidrar till att övervinna nationella hinder och gör det möjligt för varje medlemsstat att agera i frågor som den inte kan lösa på egen hand. Detta säkerställer att ingen medlemsstat hamnar på efterkälken när det gäller att ta itu med gränsöverskridande problem.

Åtgärder på EU-nivå är också avgörande för att ta itu med EU-omfattande prioriteringar som kanske inte ligger högt på nationella dagordningar eller där riktat stöd behövs. På vissa områden kan nationella insatser vara otillräckliga, kortsiktiga eller oförenliga med EU:s prioriteringar. EU bör till exempel fortsätta att stödja gränsöverskridande utbildning om unionsrätten och utbyte för yrkesverksamma inom rättsväsendet. Detta är inte bara en fördragsbaserad skyldighet, utan också avgörande för att ta itu med gemensamma transnationella utmaningar, förse rättstillämpare med rätt kompetens och stärka unionens grundläggande värden.

EU har en unik ställning när det gäller att skapa gränsöverskridande möjligheter för rättstillämpare att koppla samman, utveckla och bidra till en gemensam rättskultur och bör därför fortsätta att främja gränsöverskridande samarbete, medvetandehöjande åtgärder och nätverksbyggande. Sådan verksamhet skapar ömsesidigt förtroende mellan de nationella rättssystemen och bidrar till att samla in jämförande uppgifter om deras kvalitet, oberoende och effektivitet – något som enskilda medlemsstater inte kan uppnå på egen hand.

Lika viktiga är EU:s åtgärder på områden där nära samordning med medlemsstaterna krävs för att upprätthålla internationella rättsliga standarder, såsom FN:s mål för hållbar utveckling, och för att upprätthålla en enhetlig EU-ståndpunkt i centrala frågor såsom grundläggande rättigheter på det digitala området och dataskydd.

Slutligen är EU-åtgärder nödvändiga för att påskynda reformerna av rättsväsendet i kandidatländerna som en del av utvidgningsprocessen, särskilt när det gäller rättsstatsprincipen, rättsväsendets oberoende och korruptionsbekämpning. Dessa insatser är avgörande för att skydda EU:s rättsliga standarder, fullborda den inre marknaden och stärka EU:s sammanhållning och välbefinnande.

Utöver behovet av EU-åtgärder på detta område har EU-medlen också ett starkt mervärde, eftersom EU är bäst lämpat att säkerställa att unionens olika rättssystem kan fungera på ett

harmoniserat sätt. EU:s insatser har ett inneboende mervärde för europeisk rättslig utbildning eftersom en delegering av detta ansvar på nationell nivå skulle leda till en mer inkonsekvent förståelse och tillämpning av unionsrätten i medlemsstaterna. Detta får negativa konsekvenser för de nationella aktörernas övergripande förmåga att genomföra EU:s politik och lagar, ta itu med gränsöverskridande frågor och utveckla transnationella projekt som omfattar flera länder. Dessutom bidrar EU:s rättsliga åtgärder till att stärka den inre marknaden och förbättra konkurrenskraften. En övergripande och harmoniserad rättslig ram i medlemsstaterna minskar den rättsliga osäkerheten och inkonsekvenserna och underlättar därmed smidigare gränsöverskridande affärsverksamhet och investeringar. En förutsägbar tillämpning av bestämmelser, ett konsekvent skydd av immateriella rättigheter och effektiva tvistlösningsmekanismer är avgörande för att upprätthålla investerarnas förtroende och uppmuntra entreprenörskap och innovation. Genom att tillhandahålla tydliga rättsliga standarder och säkerställa att de tillämpas på ett enhetligt sätt hjälper EU företagen att bedriva en effektiv verksamhet samt minskar transaktionskostnaderna och gör den inre marknaden mer attraktiv. Denna rättsliga förutsägbarhet stärker också en rättvis konkurrens genom att säkerställa lika villkor för företagen oavsett ursprungsland inom EU, vilket främjar en ekonomisk stabilitet och hållbar tillväxt.

- **Proportionalitetsprincipen**

Förslaget går inte utöver det minimum som krävs för att uppnå det fastställda målet på unionsnivå.

- **Val av instrument**

Det nya programmet för rättsliga frågor 2028–2034 bygger främst på programmet för rättsliga frågor 2021–2027. Det lämpligaste instrumentet för att genomföra den föreslagna ramen är en förordning.

3. RESULTAT AV UTVÄRDERINGAR I EFTERHAND, SAMRÅD MED BERÖRDA PARTER OCH KONSEKVENSBEDÖMNINGAR

- **Utvärderingar i efterhand/kontroller av ändamålsenligheten med befintlig lagstiftning**

I halvtidsutvärderingen av programmet för rättsliga frågor 2021–2027 betonas att de åtgärder som finansieras genom programmet är förenliga med politik och prioriteringar på EU-nivå och nationell nivå, anpassade till andra EU-finansieringsinstrument och förenliga med internationella åtaganden och mål, såsom målen för hållbar utveckling²⁸. Den rationaliserade arkitekturen i programmet 2021–2027 möjliggör större genomslag och en mer fokuserad strategi på nyckelområden jämfört med det tidigare programmet 2014–2020. Framför allt bidrar programmet för rättsliga frågor 2021–2027 framgångsrikt till att stödja ömsesidigt erkännande och verkställighet av rättsliga avgöranden i medlemsstaterna och till att förbättra det gränsöverskridande samarbetet, genom att skapa långsiktiga effekter genom att vidareutveckla ett sammanhängande område med rättvisa för unionen som bygger på ömsesidigt förtroende och samarbete.

Direktfinansieringen till stödmottagarna innebar omedelbara och påtagliga fördelar för de berörda målgrupperna. I synnerhet finansiering av EU-nätverk såsom det europeiska nätverket för rättslig utbildning (EJTN) underlättar ihållande samarbeten, kapacitetsuppbyggnad och kontinuerligt högkvalitativt engagemang bland rättstillämpare i hela EU. Dessutom bidrar

28

Halvtidsutvärderingen av programmet för rättsliga frågor 2021–2027, COM(2025) 267 och SWD(2025) 134.

programmets fortsatta tonvikt på rättslig utbildning avsevärt till att ena och utveckla EU:s rättsliga landskap. Programmet för rättsliga frågor spelar en avgörande roll för att främja en gemensam rättskultur genom att utbilda tusentals domare, advokater och domstolspersonal och genom att stödja genomförandet av strategin för europeisk rättslig utbildning 2021–2024²⁹. Genom att underlätta utbytet av bästa praxis stärker programmet medlemsstaternas samarbete och säkerställer att rättstillämpare tillämpar unionsrätten på ett enhetligt, sammanhängande och konsekvent sätt över gränserna, vilket ökar integriteten i EU-lagstiftningen.

Programmet 2021–2027 bygger på de framsteg som gjorts under den föregående programperioden (2014–2020), genom att ytterligare minska hindren för rättvisa och förbättra ramarna och skyddet för marginaliserade personer³⁰. Samtidigt pekar halvtidsutvärderingen på vissa områden som behöver förbättras. För det första belyser de bevis som samlats in genom samråd med berörda parter behovet av att utöka programmets räckvidd. Även om programmet redan har nått ett stort antal personer är medvetenheten om programmet fortfarande begränsad bland vissa typer av intressenter³¹ och varierar också mellan medlemsstaterna. Detta tyder på att programmets kommunikationsverksamhet visserligen är ändamålsenlig, men att den kanske inte når ut till alla sektorer och medlemsstater i lika stor utsträckning³². Dessutom föreslog vissa berörda parter att kriminalvården och fängelsepersonal skulle ingå i programmets målgrupper. För att bättre återspegla programmets effekter och öka dess mervärde och synlighet kan ytterligare åtgärder övervägas, såsom en mer systematiserad process för att samla in intressenternas uppfattningar och erfarenheter samt sätt att koppla samman befintliga plattformar (t.ex. det europeiska nätverket för rättslig utbildning och e-juridikportalen) med framgångsrika projekt på EU:s portal för finansiering och anbud. För att öka programmets kostnadseffektivitet kan dessutom samarbetet med befintliga nätverk på EU-nivå undersökas ytterligare.

Alla dessa resultat beaktas för programmet för rättsliga frågor 2028–2034, som presenteras i detta förslag.

När det gäller att ta itu med nya utmaningar har digitaliseringen av rättsväsendet blivit ett viktigt övergripande mål för programmet för rättsliga frågor 2021–2027, särskilt efter covid-19-pandemin, som påskyndade användningen av digital teknik. Detta fokus underlättar tillgången till rättslig information, moderniserar mekanismerna för gränsöverskridande rättsligt samarbete och stöder EU:s allmänna mål för digital omställning, vilket gör rättssystemen mer effektiva och tillgängliga. Investeringar i digitalisering stärker också de grundläggande rättigheterna på det rättsliga området, såsom oskuldspresumtionen³³. En bredare användning av digitala verktyg ökar också programmets räckvidd på ett effektivt sätt. Det finns fortfarande utrymme för att ytterligare utnyttja de möjligheter som digitaliseringen medför på det rättsliga området. Därför kommer de allmänna och särskilda målen för programmet för rättsliga frågor 2028–2034 att ha ett ökat fokus på digitalisering. Detta kommer att säkerställa en mer strategisk och konsekvent strategi för alla frågor och utmaningar i samband med digitaliseringen av rättsväsendet.

²⁹ Under 2022 deltog till exempel 24 088 rättstillämpare i utbildning som stöddes av programmet för rättsliga frågor (omkring 35,3 % av alla som fick (med-)finansierad EU-utbildning om unionsrätten det året). Se [resultatförklaring för programmet för rättsliga frågor](#).

³⁰ Halvtidsutvärderingen av programmet för rättsliga frågor 2021–2027, COM(2025) 267 och SWD(2025) 134.

³¹ Högre utbildning och offentliga myndigheter rapporterade högre medvetenhet om programmet jämfört med civilsamhällesorganisationer.

³² Halvtidsutvärdering av programmet för rättsliga frågor 2021–2027, COM(2025) 267 och SWD(2025) 134.

³³ Ibidem.

- **Samråd med berörda parter**

Den samrådsstrategi som legat till grund för det förberedande arbetet inför programmet inbegrep i) ett första öppet offentligt samråd för den slutliga utvärderingen av programmet för rättsliga frågor 2014–2020 och halvtidsutvärderingen av programmet för rättsliga frågor 2021–2027, ii) ett andra öppet offentligt samråd inom gränsöverskridande utbildning, ungdomsfrågor, kultur, medier, värden och det civila samhället, samt iii) särskilda samråd som kommissionen anordnade i form av intervjuer och riktade enkäter med berörda parter.

Det första öppna offentliga samrådet syftade till att stärka evidensbasen för utvärderingen av de två programmen genom att samla in synpunkter från berörda parter om programmens ändamålsenlighet, effektivitet, relevans, samstämmighet och EU-mervärde. Det inleddes den 3 april 2024 och pågick i tolv veckor (avslutades den 26 juni 2024).

På det hela taget ansåg deltagarna i samrådet att de allmänna och specifika målen för programmet för rättsliga frågor var mycket relevanta. Bland de specifika målen ansågs rättslig utbildning och tillgång till rättslig prövning vara de mest relevanta. Dessutom ansåg de flesta deltagarna att de verksamheter som finansierades genom programmen för rättsliga frågor var relevanta, särskilt de som rör utveckling och underhåll av informations- och kommunikationsteknik³⁴, där digitalisering uppfattades som en viktig dimension av programmet. Deltagarna ansåg att båda programmen var ändamålsenliga för att uppnå sina mål och avsedda resultat, särskilt när det gäller att i) förbättra alla medborgares tillgång till civilsamhällesorganisationers tjänster, rådgivningsverksamhet och stödverksamheter (bedömdes ha uppnåtts i mycket stor eller stor utsträckning av 62 % av deltagarna), ii) stödja utbildningsverksamhet för berörda parter (bedömdes ha uppnåtts i mycket stor eller stor utsträckning av 50 % av deltagarna), och iii) öka systemens gränsöverskridande interoperabilitet (bedömdes ha uppnåtts i mycket stor eller stor utsträckning av 50 % av deltagarna). I detta avseende framhöll uppgiftslämnarna utvecklingen av E-Codex och Ecris, liksom utbildningen i användningen av it-verktyg, som särskilt relevant och effektiv. När det gäller samstämmighet kunde de flesta deltagare inte jämföra programmet för rättsliga frågor med andra program (endast tre av åtta deltagare angav att de kände till andra liknande EU-initiativ och/eller nationella initiativ på det rättsliga området). Två deltagare ansåg att programmen för rättsliga frågor i stor utsträckning kompletterade andra EU-program eller EU-initiativ, och en ansåg att så var fallet i begränsad utsträckning. Deltagarna var eniga om EU-mervärdet i båda programmen, och samtliga ansåg att EU är bäst lämpat att finansiera den typ av verksamhet som omfattas av programmet för rättsliga frågor eftersom EU:s delaktighet säkerställer att alla medlemsstater följer samma standarder, vilket resulterar i mer lika tillgång till rättslig prövning. Till följd av detta ansåg de flesta deltagare att om programmet för rättsliga frågor 2021–2027 skulle upphöra skulle medlemsstaterna inte kunna uppnå liknande resultat på nationell, regional eller lokal nivå och det tekniska samarbetet skulle begränsas till småskaliga bilaterala projekt mellan angränsande medlemsstater, medan vissa organisationer inte skulle kunna säkra finansiering över huvud taget. En sammanfattning av det öppna offentliga samrådet finns tillgänglig på Europeiska kommissionens plattform ”Kom med synpunkter”³⁵.

Det andra öppna offentliga samrådet, som underbyggde konsekvensbedömningen för EU-program på områdena gränsöverskridande utbildning, ungdomsfrågor, kultur, medier, värden och civilsamhället inom den fleråriga budgetramen 2028–2034, genomfördes mellan den 12

³⁴ Ansågs vara mycket relevant av 62 % av deltagarna.

³⁵ [Programmet Rättsliga frågor – slututvärdering av programmet 2014–2020 och halvtidsutvärdering av programmet 2021–2027.](#)

februari och den 7 maj 2025³⁶. De EU-program som omfattades av detta öppna offentliga samråd var Kreativa Europa, Erasmus+, Europeiska solidaritetskåren, programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden samt programmet för rättsliga frågor. Syftet med detta öppna offentliga samråd var att hjälpa till att bedöma allmänhetens uppfattning om EU-programmens relevans och EU-mervärde och att identifiera hinder för deras specifika effekter och potentiella förbättringar av programmens struktur. Det offentliga samrådet mottog 4 861 svar från 110 länder, som omfattar såväl alla EU-medlemsstater som länder utanför EU³⁷. De flesta av dessa svar kom från deltagare med erfarenhet av Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren; endast 60 deltagare uppgav att de hade erfarenhet av programmet för rättsliga frågor. EU-medborgare lämnade 51 % av svaren. Inom denna grupp var omkring 1 200 deltagare under 30 år. Organisationer och institutioner lämnade 49 % av svaren. Dessa omfattade 17 % svar från akademiska organ och forskningsorgan, varav de flesta var stora institutioner, av vilka 69 % sysselsatte mer än 250 personer. Ytterligare 11 % av svaren kom från icke-statliga organisationer, varav flera var paraplynätverk av civilsamhällesorganisationer. Offentliga myndigheter stod för 232 av de inlämnade svaren, och dessa var en blandning av internationella, nationella, regionala och lokala enheter. Ytterligare 208 svar kom från företag och näringsverksamheter. Ett litet antal ytterligare svar (omkring 45) kom från fackföreningar, näringslivsorganisationer, konsumentgrupper och miljöorganisationer.

Några av de viktigaste resultaten på det rättsliga området beskrivs nedan:

- Enligt deltagarna är *upprätthålla och främja rättsstatsprincipen* en viktig (22,51 %) eller mycket viktig (58,71 %) politisk prioritering och ett område där EU-finansiering ger ett stort mervärde jämfört med finansiering på nationell, lokal eller regional nivå (50,44 %).
- Enligt deltagarna är *det effektiva skyddet av EU-medel mot bedrägeri, korruption och annan olaglig verksamhet* en viktig (25,78 %) eller mycket viktig (55,09 %) politisk prioritering och ett område där EU-finansiering ger ett stort mervärde jämfört med finansiering på nationell, lokal eller regional nivå (54,68 %).
- Enligt deltagarna är *bygga upp ett EU-område med rättvisa, främja rättslig utbildning, rättsligt samarbete och tillgång till rättslig prövning* en viktig (29,77 %) eller mycket viktig (37,03 %) politisk prioritering och ett område där EU-finansiering ger ett stort mervärde jämfört med finansiering på nationell, lokal eller regional nivå (47,85 %).
- Samtidigt anser uppgiftslämnarna att följande åtgärder, som är särskilt relevanta inom ramen för programmet för rättsliga frågor, i stor utsträckning kommer att ha positiva effekter i framtiden: *Stöd till gränsöverskridande ömsesidigt lärande, utbyte av god praxis och samarbete, koalitionsbyggande* (72,19 %), *Stöd till inrättande och utveckling av nätverk och organisationer på EU-nivå* (60,48 %), *Kapacitetsuppbyggnad och utbildning/utbildning av utbildare* (56,10 %), *Gränsöverskridande möjligheter till ömsesidigt lärande på det rättsliga området* (49,08 %).

• Extern experthjälp

Förslaget har underbyggts av externa och interna rapporter och bedömningar, t.ex. programutvärderingar (halvtids- och efterhandsutvärderingar), utgiftsoversynen, samt

³⁶ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14523-EUs-next-long-term-budget-MFF-EU-funding-for-cross-border-education-training-and-solidarity-young-people-media-culture-and-creative-sectors-values-and-civil-society_sv.

³⁷ Det land som hade flest svarsbidrag var Tyskland, följt av Frankrike och Italien.

rapporter och dokument från andra EU-institutioner, EU-organ och internationella organisationer³⁸.

- **Konsekvensbedömning**

I konsekvensbedömningen av gränsöverskridande utbildning, ungdomsfrågor, kultur, medier, värden och det civila samhället analyserades framtiden för fem finansieringsprogram i detta kluster, inklusive programmet för rättsliga frågor.

Nedanstående två alternativ förkastades i ett tidigt skede:

- **Ett upphörande av EU-finansieringen:** Detta alternativ förkastades omedelbart med tanke på vikten av de problem som påverkar politikområdena i detta kluster, den framträdande plats som denna politik ges i de politiska riktlinjerna för Europeiska kommissionen 2024–2029³⁹ och mervärdet av EU:s insatser, som stöds av respektive halvtidsutvärderingar.

- **Sammanslagning av programmet för rättsliga frågor med andra program i detta kluster:** Detta alternativ förkastades också i ett tidigt skede av rättsliga skäl. Programmet för rättsliga frågor kan inte slås samman med andra program i detta kluster, eftersom inte alla 27 EU-medlemsstater deltar i programmet för rättsliga frågor (i motsats till övriga befintliga program i klustret). Den rättsliga grunden för förordningen om inrättande av programmet för rättsliga frågor 2021–2027 är artikel 81.1 och 81.2 samt artikel 82.1 i EUF-fördraget. Dessa bestämmelser ingår i avdelning V i EUF-fördraget, som omfattar området med frihet, säkerhet och rättvisa. I enlighet med de protokoll som är fogade till fördragen deltar Danmark inte i beslut som fattas enligt avdelning V i enlighet med protokoll nr 22 (en så kallad undantagsklausul) och Irland kan välja att delta i vissa åtgärder om landet beslutar att göra det i enlighet med protokoll nr 21. De övriga programmen i konsekvensbedömningen är öppna för alla medlemsstater och är därför oförenliga med den rättsliga grunden i avdelning V.

Valda alternativ: Kommissionen beslutade att ha ett fristående program för rättsliga frågor, eftersom både den slutliga utvärderingen av programmet Rättsliga frågor 2014–2020 och interimisutvärderingen av programmet för rättsliga frågor 2021–2027 bekräftade att programmet gav ett unikt mervärde som skulle vara svårt att åstadkomma på nationell nivå. Detta beslut återspeglas i det förslagspaket avseende en flerårig budgetram efter 2027 som kommissionen lade fram den 16 juli 2025.

I enlighet med riktlinjerna för bättre lagstiftning lämnades konsekvensbedömningsrapporten in för kvalitetskontroll till nämnden för lagstiftningskontroll. Nämnden avgav ett yttrande om konsekvensbedömningen den 13 juni 2025. Nämnden kom med en rad synpunkter och rekommendationer om följande: omfattning, problemdefinition och användning av utvärderingar, interventionslogik och mål, jämförelse av alternativ och kostnads-nyttoanalys, styrning, samstämmighet och framtida övervakning och utvärdering. Den konsekvensbedömning som åtföljer detta lagförslag granskades i enlighet med nämndens synpunkter och rekommendationer.

- **Förenkling**

Initiativet kommer att vara i linje med meddelandet om vägen till nästa fleråriga budgetram 2028–2034⁴⁰ och dess mål att effektivisera EU:s förvaltning, styrning och genomförande av

³⁸ Inklusive till exempel [Stakeholder contribution on rule of law - oecd.pdf \(europa.eu\)](https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/indicator/wmidm_jud_natcrt_wmid_natcrt_supcrt/datatable); https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/indicator/wmidm_jud_natcrt_wmid_natcrt_supcrt/datatable; http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp.

³⁹ [Politiska riktlinjer för Europeiska kommissionen 2024–2029](#).

⁴⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex:52025DC0046>.

EU-program för att förbättra effektiviteten för sökande, stödmottagare och EU-institutioner. Ansträngningar kommer att göras för att förenkla ansöknings-, förvaltnings- och rapporteringskraven och för att ge ytterligare vägledning. Sammanslagning av resurser, även på områden såsom övervakning samt intern och extern kommunikation, kommer att medföra stordriftsfördelar och göra EU-finansieringen mer förutsägbar bland bidragsmottagare, intressenter och EU-medborgare.

När det gäller hur programmet förvaltas finns det inget tydligt utrymme för ytterligare förenkling eftersom de förvaltningsformer som används för programmet för rättsliga frågor 2021–2027 är lämpliga för ett program av denna storlek (dvs. direkt förvaltning och ett begränsat antal initiativ som genomförs genom indirekt förvaltning av de organ som avses i artikel 62.1 c första stycket i förordning (EU, Euratom) 2024/2509). Under de senaste åren har programmet genomfört flera förenklingsåtgärder för att effektivisera sina processer och administrativa förfaranden och därigenom öka effektiviteten. Det finns begränsade belägg för att det fortfarande behövs stora förändringar, särskilt med tanke på de förenklingsåtgärder som hittills har genomförts. För att till exempel förenkla genomförandet och minska den administrativa bördan för stödmottagarna kommer användningen av förenklade finansieringsformer att förbli standardformen för bidragsersättning.

Stödmottagarna anser att de instrument som används för programmet för rättsliga frågor 2021–2027 (bidrag och upphandlingsverksamhet) är lämpliga för programmets behov.

Samtidigt visar flera resultat att den ökande efterfrågan på digitalisering av rättsväsendet belyser betydande investeringsluckor på både EU-nivå och nationell nivå.

En strategi på två nivåer (dvs. på EU-nivå och på medlemsstatsnivå) är därför nödvändig för att möjliggöra en fullständig digitalisering av de nationella rättssystemen och för att bygga upp ett effektivt och sammanlänkat område med rättvisa i unionen.

Detta skulle inte bara leda till fler kopplingar till alla politikområden som omfattas av programmet för rättsliga frågor, utan kommer också att skapa en stark samstämmighet med åtgärder som genomförs på nationell nivå för digitalisering av nationella rättssystem inom ramen för de nationella och regionala partnerskapsplanerna.

- **Grundläggande rättigheter**

Programmets mål är nära kopplade till främjandet av grundläggande rättigheter och överensstämmer med stadgan.

Vid genomförandet av alla åtgärder ska programmet också sträva efter att främja de unionsvärden som anges i artikel 2 i EU-fördraget, jämställdhet mellan könen, barnets rättigheter, bland annat genom ett barnvänligt rättsväsen, skydd av brottsoffers rättigheter och effektiv tillämpning av principen om lika rättigheter och icke-diskriminering på de grunder som anges i artikel 21 i stadgan, i enlighet med och inom de gränser som fastställs i artikel 51 i stadgan.

Dessutom måste projekt som finansieras genom programmet uppfylla de högsta etiska normerna, den allmänna dataskyddsförordningen (EU) 2016/679⁴¹ och internationella avtal

⁴¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), EUT L 119, 4.5.2016, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>.

som unionen eller alla EU-medlemsstater är parter i (inklusive Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning⁴²).

4. BUDGETKONSEKVENSER

Finansieringsramen för genomförandet av programmet för rättsliga frågor för perioden 1 januari 2028–31 december 2034 kommer att vara 798 miljoner euro i löpande priser.

5. ÖVRIGA INSLAG

- **Genomförandeplaner samt åtgärder för övervakning, utvärdering och rapportering**

Detta initiativ kommer att övervakas genom den prestationsram för budgeten 2028–2034 som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) XXX [prestationsförordningen]⁴³. I prestationsramen fastställs också regler för utvärderingar, som ska genomföras i enlighet med kommissionens riktlinjer för bättre lagstiftning och baseras på indikatorer som är relevanta för programmets mål.

Programmet står under kommissionens direkta förvaltning. Ett begränsat antal initiativ kan också genomföras genom indirekt förvaltning av internationella organisationer.

- **Ingående redogörelse för de specifika bestämmelserna i förslaget**

Det allmänna målet för det föreslagna programmet för rättsliga frågor 2028–2034 (artikel 3 i förordningen) är att bidra till vidareutvecklingen av ett effektivt, inkluderande, motståndskraftigt och digitaliserat område med rättvisa i unionen, baserat på rättsstatsprincipen, ömsesidigt erkännande och ömsesidigt förtroende. Genom att uppnå detta mål kommer programmet också att stärka demokratin och skyddet av de grundläggande rättigheterna samt bidra till tillväxt och konkurrenskraft. Detta allmänna mål kommer att uppnås genom tre specifika mål:

- (a) Underlätta och stödja det rättsliga samarbetet i civil- och straffrättsliga frågor och att främja rättsstatsprincipen.
- (b) Främja och stödja rättslig utbildning.
- (c) Underlätta och stödja effektiv och icke-diskriminerande tillgång till rättslig prövning för alla samt effektiva rättsmedel, även på digital väg.

Programmet kommer att ge förutsättningar för synergier mellan dess olika specifika mål för att på ett effektivt sätt stödja de politikområden som dessa mål omfattar och öka deras potential att nå ut till sina målgrupper. För att fungera effektivt bör programmet använda skräddarsydda strategier för att beakta de olika sektorernas specifika natur, deras olika målgrupper och särskilda behov.

Vid genomförandet av denna förordning kommer kommissionen varje år att fastställa prioriteringarna för finansiering på de olika berörda politikområdena. Förordningens struktur

⁴² EUT L 23, 27.1.2010, s. 37, ELI: [http://data.europa.eu/eli/convention/2010/48\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/convention/2010/48(1)/oj). Efter det att unionen blev part i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har konventionens bestämmelser blivit en integrerad del av unionsrätten och är bindande för unionens institutioner och medlemsstaterna, inbegripet dess artikel 13 om tillgång till rättslig prövning. Enligt artikeln ska konventionsstaterna säkerställa faktisk tillgång till rättslig prövning för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra (inbegripet genom tillhandahållande av processuella och åldersanpassade anpassningar) i alla rättsliga förfaranden, även i utredningsskedet och i andra förberedande skeden. Det anges också att konventionsstaterna ska främja lämplig utbildning för dem som arbetar med rättskipning, inbegripet polis- och fängelsepersonal.

⁴³ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) XXX om fastställande av en utgiftsspårings- och prestationsram för budgeten samt andra övergripande regler för unionens program och verksamheter, COM(2025) 545 final.

möjliggör flexibilitet och snabba anpassningar på grundval av politiska behov och ny politisk
och teknisk utveckling.

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING

om inrättande av programmet för rättsliga frågor för perioden 2028–2034 och om upphävande av förordning (EU) 2021/693

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 81.1, 81.2 och 82.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande¹,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande²,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, och

av följande skäl:

- (1) I artikel 3 i fördraget om Europeiska unionen (*EU-fördraget*) föreskrivs att unionen ska erbjuda sina medborgare ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, och i artikel 67 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*EUF-fördraget*) anges vidare att unionen ska utgöra ett område med frihet, säkerhet och rättvisa med respekt för de grundläggande rättigheterna och de olika rättssystemen och rättsliga traditionerna i medlemsstaterna. Frågan om rättvisa är nära kopplad till de grundläggande värden som unionen vilar på, särskilt rättsstatsprincipen, demokrati och respekt för de grundläggande rättigheterna enligt artikel 2 i EU-fördraget. Dessa grundläggande värden förutsätter att det finns oberoende rättsväsen som verkar inom effektiva rättssystem. Domstolarnas oavhängighet följer av de gemensamma konstitutionella traditioner som delas av alla medlemsstater, nämligen rättsstatsprincipen och principen om ett effektivt domstolsskydd som tas upp i artikel 19.1 fördraget om Europeiska unionen och artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*).
- (2) Fullbordandet av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa hämmas fortfarande av faktorer som hot mot rättsstatsprincipen, olika former av allvarlig brottslighet och hinder för tillgång till rättslig prövning och rättsligt samarbete. Det är därför viktigare än någonsin att främja, stärka och försvara rättssystemen, något som skulle ge direkta konsekvenser för det politiska, ekonomiska, finansiella och sociala livet i och utanför unionen och är nödvändigt för att förbereda en utvidgad union. Med utgångspunkt i programmet för rättsliga frågor 2021–2027, som inrättades genom Europaparlamentets

¹ EUT C, [...], [...], ELI: [...].

² EUT C, [...], [...], ELI: [...].

och rådets förordning (EU) 2021/693³, syftar denna förordning till att inrätta programmet för rättsliga frågor (*programmet*) för att stödja den fortsatta utvecklingen av ett område med rättvisa i unionen på grundval av rättsstatsprincipen, grundläggande rättigheter, demokrati, rättsväsendets oberoende och opartiskhet, ömsesidigt erkännande och ömsesidigt förtroende, tillgång till rättslig prövning samt gränsöverskridande civilrättsligt och straffrättsligt. Programmet bör också tillföra ett ökat fokus på digitalisering av rättsväsendet när det gäller alla dess specifika mål.

- (3) I denna förordning fastställs en indikativ finansieringsram för programmet för rättsliga frågor. I denna förordning beräknas löpande priser genom användning av en fast deflator på 2 %.
- (4) I en snabbt föränderlig ekonomisk, social och geopolitisk miljö, som skapar osäkerhet och utmaningar, har den senaste tidens erfarenheter visat att det finns behov av större flexibilitet i den fleråriga budgetramen och unionens utgiftsprogram. Därför, och i enlighet med målen för programmet för rättsliga frågor, bör finansieringen på ett lämpligt sätt beakta föränderliga politiska behov och unionens prioriteringar, såsom de identifierats i relevanta dokument som publicerats av kommissionen, i rådets slutsatser och i Europaparlamentets resolutioner, samtidigt som tillräcklig förutsägbarhet för budgetgenomförandet säkerställs.
- (5) Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2024/2509⁴ är tillämplig på programmet. I den förordningen anges reglerna för fastställandet och genomförandet av unionens allmänna budget, inklusive regler om bidrag, priser, icke-finansiella donationer, upphandling, ekonomiskt stöd, finansieringsinstrument och budgetgarantier.
- (6) I enlighet med förordning (EU, Euratom) 2024/2509, Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 883/2013⁵, rådets förordning (EG, Euratom) nr 2988/95⁶, rådets förordning (Euratom, EG) nr 2185/96⁷ och rådets förordning (EU) 2017/1939⁸ ska unionens ekonomiska intressen skyddas genom proportionella åtgärder, inbegripet förebyggande, upptäckt, korrigering och utredning av oriktigheter och bedrägeri, återkrav av medel som förlorats, betalats ut på felaktiga grunder eller använts felaktigt samt i tillämpliga fall administrativa sanktioner. I enlighet med förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 och förordning (Euratom, EG) nr 2185/96 får Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) utföra utredningar, inbegripet kontroller och

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2021/693 av den 28 april 2021 om inrättande av programmet för rättsliga frågor och om upphävande av förordning (EU) nr 1382/2013 (EUT L 156, 5.5.2021, s. 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/693/oj>).

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2024/2509 av den 23 september 2024 om finansiella regler för unionens allmänna budget (EUT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/OJ>).

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 av den 11 september 2013 om utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1073/1999 och rådets förordning (Euratom) nr 1074/1999 (EUT L 248, 18.9.2013, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

⁶ Rådets förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 av den 18 december 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (EGT L 312, 23.12.1995, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

⁷ Rådets förordning (Euratom, EG) nr 2185/96 av den 11 november 1996 om de kontroller och inspektioner på plats som kommissionen utför för att skydda Europeiska gemenskapernas finansiella intressen mot bedrägerier och andra oegentligheter (EGT L 292, 15.11.1996, s. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

⁸ Rådets förordning (EU) 2017/1939 av den 12 oktober 2017 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (EUT L 283, 31.10.2017, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/OJ>).

inspektioner på plats, i syfte att fastställa om det har förekommit bedrägeri, korruption eller annan olaglig verksamhet som påverkar unionens ekonomiska intressen. I överensstämmelse med förordning (EU) 2017/1939 får Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo) utreda och lagföra bedrägeri och annan olaglig verksamhet som påverkar unionens ekonomiska intressen, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371⁹. I enlighet med förordning (EU, Euratom) 2024/2509 är varje person eller enhet som tar emot unionsmedel skyldig att samarbeta till fullo för att skydda unionens ekonomiska intressen, ge kommissionen, Olaf, Europeiska åklagarmyndigheten och Europeiska revisionsrätten de rättigheter och den tillgång som krävs och säkerställa att tredje parter som är involverade i förvaltningen av unionsmedel beviljar likvärdiga rättigheter.

- (7) Programmet ska genomföras i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) [XXX]* [Prestationsförordningen]¹⁰ i vilken regler för utgiftsspårning och prestationsramen för budgeten inrättas, inbegripet regler för att säkerställa en enhetlig tillämpning av principen om att inte orsaka betydande skada och jämställdhetsprincipen som anges i artikel 33.2 d respektive f i förordning (EU, Euratom) 2024/2509, regler för övervakning och rapportering om resultaten av unionsprogram och unionsverksamheter, regler för inrättande av en portal för unionsfinansiering, regler för utvärdering av programmen samt andra övergripande bestämmelser som är tillämpliga på alla unionsprogram, t.ex. bestämmelserna om information, kommunikation och synlighet.
- (8) Åtgärder enligt programmet bör stödja ett förstärkt ömsesidigt erkännande och ömsesidig verkställighet av domar och rättsliga avgöranden i civilrättsliga och straffrättsliga ärenden, ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna samt tillnärmning av lagstiftning för att underlätta samarbetet mellan alla relevanta myndigheter, även med digitala medel. Programmet bör också stödja underhåll och inrättande av befintliga och nya it-verktyg eller it-plattformar för nya instrument för rättsligt samarbete. Samtidigt som man utnyttjar de effektivitetsvinster som digitaliseringen av rättskipningen medför bör man säkerställa skyddet av de grundläggande rättigheterna, i enlighet med stadgan, samt skyddsåtgärder mot ojämlikhet, diskriminering och utestängning.
- (9) Programmet bör i alla sina verksamheter främja rättsstatsprincipen genom att stödja insatser för att förbättra de nationella rättssystemens oberoende, transparens, ansvarsskyldighet, kvalitet och effektivitet och därigenom stärka det ömsesidiga förtroendet, vilket är oundgängligt för det rättsliga samarbetet i civilrättsliga och straffrättsliga frågor.
- (10) på civilrättens område bör programmet stödja skyddet av enskildas rättigheter i civilrättsliga och handelsrättsliga mål, inbegripet i munkavleprocesser (strategiska rättsprocesser för att hindra offentlig debatt), och främja en större konvergens inom civilrätten. Detta kommer att bidra till att undanröja hinder för tillfredställande och effektivt fungerande rättsliga och utomrättsliga förfaranden till nytta för alla parter i en tvist För att stödja en effektiv efterlevnad och praktisk tillämpning av unionsrätten på

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 av den 5 juli 2017 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen (EUT L 198, 28.7.2017, s. 29, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj>).

¹⁰ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) XXX om fastställande av en utgiftsspårnings- och prestationsram för budgeten samt andra övergripande regler för unionens program och verksamheter (EUT L..., ELI: ...).

detta område bör programmet avslutningsvis också stödja funktionen av det europeiska rättsliga nätverket på privaträttens område, inrättat genom rådets beslut 2001/470/EG¹¹.

- (11) På det straffrättsliga området bör programmet bidra till genomförandet av regler och förfaranden för att säkerställa erkännande av domar och beslut i hela unionen och stödja skyddet av unionens ekonomiska intressen. Det bör bidra till att undanröja hinder för ett effektivt ömsesidigt förtroende och samarbete, bland annat genom stöd till åtgärder som säkerställer ett korrekt införlivande av unionsrättsakter om tillnärmning av nationell straffrätt. Programmet bör också stödja åtgärder som syftar till att underlätta samarbete när det gäller olika former av allvarlig brottslighet såsom korruption, terrorism och miljöbrott. Programmet bör särskilt förbättra samordningen och samarbetet mellan brottsbekämpande myndigheter, domstolar och andra behöriga myndigheter. Dessutom bör det stödja samarbete med unionens organ och byråer och bidra till att öka medvetenheten om den roll som dessa spelar, såsom Europeiska unionens byrå för straffrättsligt samarbete (Eurojust) och Europeiska åklagarmyndigheten, och därigenom möjliggöra ett mer integrerat system för rättsligt samarbete i unionen.
- (12) Programmet bör bidra till att förbättra icke-diskriminerande tillgång till rättslig prövning för alla och stödja verksamhet för att skydda brottsoffers rättigheter, liksom processuella rättigheter för misstänkta och tilltalade i straffrättsliga förfaranden och för eftersökta personer i förfaranden inom ramen för en europeisk arresteringsorder. Tillgång till rättslig prövning bör särskilt innefatta tillgång till domstolar, till alternativa tvistlösningsmetoder och till oberoende och opartisk juridisk rådgivning från innehavare av offentliga ämbeten. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt ett förbättrat genomförande av de olika unionsrättsakterna rörande skydd av brottsoffer och åt åtgärder som syftar till utbyte av bästa praxis mellan behöriga myndigheter, inbegripet rättsliga myndigheter, brottsbekämpande myndigheter och rättstillämpare, och till att stödja förbättrad kunskap om och användning av instrument för grupptalan. Dessutom bör stöd ges till verksamhet som underlättar faktisk och lika tillgång till rättslig prövning för personer som utsätts för diskriminering eller befinner sig i en utsatt situation (såsom personer med funktionsnedsättning i enlighet med artikel 13 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning¹², barn, minoriteter, hbtqi-personer och offer för könsrelaterat våld, våld i hemmet och andra former av interpersonellt våld. Programmet bör också stödja verksamhet som bedrivs av organisationer i civilsamhället som bidrar till dessa mål.
- (13) Programmet bör stödja utbildning av domare och övrig personal inom rättsväsendet. Utbildningsverksamheten bör bidra till genomförandet av unionens strategiska prioriteringar, bland annat utbildning i civil- och straffrätt, om effektiv tillämpning av stadgan, om ömsesidigt erkännande samt om rättssäkerhetsgarantier (inbegripet skyddsåtgärder mot strategiska rättsprocesser som syftar till att hindra offentlig debatt (åtgärder mot munkavleprocesser)). Utbildningsverksamheten inom ramen för programmet bör ha ett starkt fokus på digitalisering av rättsväsendet och erbjuda en stödjande miljö för domare och övrig personal, bland annat genom att stärka färdigheterna och kunskaperna på det digitala området och öka medvetenheten om

¹¹ Rådets beslut 2001/470/EG av den 28 maj 2001 om inrättandet av ett europeiskt rättsligt nätverk inom privaträtten (EGT L 174, 27.6.2001, s. 25, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2001/470/oj>).

¹² EUT L 23, 27.01.2010, s. 37, ELI: [http://data.europa.eu/eli/convention/2010/48\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/convention/2010/48(1)/oj).

digitala frågor. Utbildningen bör också stödja digitaliseringen av gränsöverskridande rättsliga förfaranden. Stöd till utbildning bör ges i synergi med åtgärder på nationell nivå, så att programmets genomslag utnyttjas.

- (14) Programmet bör stödja det årliga arbetsprogrammet för det europeiska nätverket för rättslig utbildning (EJTN), som är en viktig aktör när det gäller rättslig utbildning och spelar en viktig roll för att stödja och genomföra målen för den europeiska politiken för rättslig utbildning. EJTN är det enda nätverk på unionsnivå som samlar medlemsstaternas organ för rättslig utbildning. Det har därför en unik möjlighet att organisera utbyten och utbildning för tjänstemän i rättsväsendet mellan medlemsstaterna och att samordna det arbete som utförs av nationella organ för rättslig utbildning, och därigenom främja synergier mellan utbildning som stöds av unionen och nationellt finansierad utbildning och strukturerad kommunikation mellan unionen och nationella utbildningsanordnare. Dessutom kan EJTN även inbegripa kandidatländernas rättsliga utbildningsorgan och potentiella kandidater som observatörsmedlemmar.
- (15) Skyddet av barns rättigheter är ett centralt mål för unionen, vilket fastställs i artikel 3.3 i EU-fördraget och artikel 24 i stadgan. I alla åtgärder som rör barn måste barnets bästa komma i främsta rummet. Detta är av största betydelse också för rättssystemens legitimitet och effektivitet. Barn som deltar i rättsliga förfaranden, som vittnen, brottsoffer, misstänkta, tilltalade eller dömda personer, eller i andra roller, stöter ofta på betydande hinder som undergräver deras förmåga att delta effektivt och dra nytta av lämpliga skyddsåtgärder. Det är därför nödvändigt att stärka de nationella rättssystemens och rättstillämparnas kapacitet att tillgodose barns särskilda behov och därigenom säkerställa att de på ett verksamt sätt kan utöva sina rättigheter.
- (16) Programmet bör bidra till digitaliseringen av rättsväsendet, inbegripet genom att utveckla, införa och upprätthålla verktyg på unionsnivå. Det skulle därmed kunna utnyttja verktyg som underlättar digital kommunikation mellan domstolar och parter, till exempel den europeiska elektroniska åtkomstpunkten, och därigenom möjliggöra enklare tillgång till rättsliga uppgifter såsom den europeiska identifikationskoden för rättspraxis, eller bidra till ökad effektivitet och säkerhet i digitaliserade rättsliga förfaranden, däribland betrodda tjänster enligt förordning (EU) nr 910/2014 och de europeiska digitala identitetsplånböckerna. Ett välfungerande område med rättvisa i unionen, med effektiva och motståndskraftiga nationella rättssystem, är en förutsättning för en blomstrande inre marknad och för ekonomisk tillväxt, sunda finansmarknader och konkurrenskraft. Digitaliseringen ökar effektiviteten i gränsöverskridande förfaranden i tvistemål och brottmål samt främjar tillgången till rättslig prövning inom unionen, vilket i sin tur är en drivkraft för investeringar. Digitaliseringen av rättsväsendet möjliggör och underlättar också ett ändamålsenligt och effektivt samarbete med andra behöriga myndigheter vid genomförandet och efterlevnaden av viktiga delar av EU:s digitala regelverk, såsom förordningen om digitala tjänster. Digitaliseringen av rättssystemen bidrar också till att minska kostnaderna för både offentliga budgetar och slutanvändare, samtidigt som effektiva tjänster för medborgare och företag upprätthålls. Den gör det möjligt för rättstillämpare att fokusera på centrala uppgifter, vilket skulle förbättra kvaliteten och effektiviteten i förfarandena. Digitala verktyg främjar också tillgången till rättslig prövning genom att möjliggöra kommunikation på distans och enkel tillgång till rättegångshandlingar, vilket ökar insynen. Digitaliseringen stärker dessutom de nationella rättssystemens motståndskraft i kristider (såsom pandemier) och säkerställer att de kan fortsätta att fungera effektivt till förmån för medborgare och företag. Detta

stärker förtroendet för rättssystemets förmåga att fungera tillförlitligt under oväntade omständigheter.

- (17) Unionen måste skydda sina säkerhetsintressen mot sådana leverantörer som skulle kunna utgöra en ihållande säkerhetsrisk på grund av möjlig påverkan från tredjeländer och på grund av deras säkerhetsnivå, särskilt när det gäller cybersäkerhet. Det är därför nödvändigt att minska risken för ett fortsatt beroende av högriskleverantörer på den inre marknaden, inbegripet i IKT-leveranskedjan, eftersom de skulle kunna ha allvarlig negativ inverkan på säkerheten för användare och företag i hela unionen och unionens kritiska infrastruktur när det gäller integriteten hos data och tjänster och tillgången till tjänster. En sådan restriktion bör användas på grundval av en proportionerlig riskbedömning och tillhörande riskreducerande åtgärder som föreskrivs i unionens politik och lagstiftning.
- (18) Kommissionen bör säkerställa övergripande konsekvens, komplementaritet och synergier med det arbete som utförs av unionens organ och byråer, särskilt (Eurojust), Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA), Europeiska unionens byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa (eu-Lisa) och Eppo, och bör ta hänsyn till det arbete som utförs av andra nationella och internationella aktörer på de områden som omfattas av programmet.
- (19) För att säkerställa en effektiv fördelning av anslag ur unionens allmänna budget är det nödvändigt att säkerställa att alla åtgärder som vidtas inom ramen för programmet har ett unionsmervärde, fungerar som komplement till medlemsstaternas åtgärder och är konsekventa med andra unionsåtgärder. Samstämmighet, komplementaritet och synergier bör eftersträvas särskilt med finansieringsprogram som stöder politikområden som är nära sammanlänkade, såsom de nationella och regionala partnerskapsplanerna (som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning XXX [förordningen om de nationella reformprogrammen]¹³), AgoraEU-programmet (inrättat genom Europaparlamentets och rådets förordning XXX [AgoraEU]¹⁴) och externa åtgärder som stöds av Europa i världen (inrättat genom Europaparlamentets och rådets förordning XXX¹⁵).
- (20) Programmet ersätter det program som inrättades genom förordning (EU) 2021/693 för programperioden 2021–2027, varför den förordningen bör upphävas.
- (21) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Danmark.
- (22) I enlighet med artikel 3 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, har Irland [, *genom en skrivelse av den...*] meddelat att landet önskar delta i antagandet och tillämpningen av denna förordning.

¹³ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) XXX om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välbefinnande och säkerhet för perioden 2028–2034 och om ändring av förordning (EU) 2023/955 och förordning (EU, Euratom) 2024/2509, COM(2025) 565 final.

¹⁴ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) XXX om inrättande av programmet AgoraEU för perioden 2028–2034 och om upphävande av förordningarna (EU) 2021/692 och (EU) 2021/818, COM(2025) 550 final.

¹⁵ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) XXX om inrättande av programmet Europa i världen, COM(2025) 551 final.

eller

I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar Irland inte i antagandet av detta beslut, som inte är bindande för eller tillämplig på Irland.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Innehåll

Genom denna förordning inrättas programmet för rättsliga frågor (*programmet*) och fastställs programmets mål, dess budget för perioden 2028–2034, formerna för unionsfinansiering och reglerna för tillhandahållande av sådan finansiering.

Artikel 2

Definitioner

Vid tillämpning av denna förordning ska med begreppet ”domare och övrig personal inom rättsväsendet” förstås domare, åklagare och personal vid domstolar och åklagarmyndigheter samt alla andra yrkesverksamma aktörer som är knutna till rättsväsendet eller på annat sätt deltar i rättskipningen, oberoende av hur de definieras i nationell rätt, vilken rättslig ställning de har och hur de är organiserade internt, såsom advokater, notarier, exekutionsbiträden eller utmätningsmän, insolvensförvaltare, medlare, domstolstolkar och domstolsöversättare, sakkunniga vid domstolar, fängelsepersonal och övervakare.

Artikel 3

Programmets mål

1. Programmets allmänna mål är att bidra till vidareutvecklingen av ett effektivt, inkluderande, motståndskraftigt och digitaliserat unionsområde med rättvisa som, eftersom det är baserat på rättsstatsprincipen, ömsesidigt erkännande och ömsesidigt förtroende, också kan bidra till att stärka demokratin och skyddet av de grundläggande rättigheterna samt främja unionens tillväxt och konkurrenskraft, liksom digitaliseringen av rättskipningen på unionsnivå.
2. Programmet har följande specifika mål:
 - (a) Underlätta och stödja det civilrättsliga och det straffrättsliga samarbetet och främja rättsstatsprincipen, särskilt rättssystemens oberoende, kvalitet och effektivitet, bland annat genom att förbättra det gränsöverskridande erkännandet och verkställigheten av rättsliga avgöranden på ett verksamt sätt.
 - (b) Främja och stödja utbildning av domare och övrig personal inom rättsväsendet i syfte att främja rättsstatsprincipen, de grundläggande rättigheterna och demokratin, arbeta för en gemensam rättslig kultur, säkerställa ett konsekvent och effektivt genomförande av relevanta unionsrättsliga instrument, och skapa en miljö som stöder digitaliseringen av det rättsliga samarbetet och rättssystemen.
 - (c) Underlätta och stödja faktisk och icke-diskriminerande tillgång till rättslig prövning för alla samt effektiva rättsmedel, inbegripet på digital väg, genom att främja effektiva civilrättsliga och straffrättsliga förfaranden och genom att främja och stödja rättigheter för alla brottsoffer liksom processuella rättigheter för misstänkta och

tilltalade i straffrättsliga förfaranden och för eftersökta personer i förfaranden inom ramen för en europeisk arresteringsorder.

Artikel 4

Budgeten

1. Den indikativa finansieringsramen för genomförandet av programmet under perioden från och med den 1 januari 2028 till den 31 december 2034 fastställs till 798 000 000 euro i löpande priser.
2. Anslag får föras in i unionens budget efter 2034 för att täcka nödvändiga utgifter och för att möjliggöra förvaltningen av åtgärder som inte slutförts när programmet avslutas.
3. Den finansieringsram som avses i punkt 1 i denna artikel och beloppen för de ytterligare medel som avses i artikel 5 får också användas för tekniskt och administrativt bistånd för genomförandet av programmet, såsom förberedelser, övervakning, kontroll, revision och utvärdering, gemensamma it-system och it-plattformar, informations- och kommunikationsinsatser, inbegripet central kommunikation om unionens politiska prioriteringar, samt alla andra kostnader för tekniskt och administrativt bistånd eller kostnader relaterade till personal som kommissionen ådrar sig för förvaltningen av programmet.

Artikel 5

Ytterligare medel

1. Medlemsstaterna, unionens institutioner, organ och byråer, tredjeländer, internationella organisationer, internationella finansieringsinstitutioner eller andra tredje parter får lämna ytterligare ekonomiska eller icke-ekonomiska bidrag till programmet. Ytterligare ekonomiska bidrag ska utgöra externa inkomster avsatta för särskilda ändamål i den mening som avses i artikel 21.2 a, d eller e eller i artikel 21.5 i förordning (EU, Euratom) 2024/2509.
2. Medel som anslagits till medlemsstaterna inom ramen för delad förvaltning får på deras begäran göras tillgängliga för programmet. Kommissionen ska genomföra dessa medel direkt eller indirekt i enlighet med artikel 62.1 a eller c i förordning (EU, Euratom) 2024/2509. De ska läggas till det belopp som avses i artikel 4.1 i den här förordningen. Dessa medel ska användas till förmån för den berörda medlemsstaten. Om kommissionen inte har ingått något rättsligt åtagande inom ramen för direkt eller indirekt förvaltning för ytterligare belopp som på detta sätt gjorts tillgängliga för programmet, får de motsvarande outnyttjade beloppen, på den berörda medlemsstatens begäran, föras tillbaka till ett eller flera ursprungsprogram eller efterföljande program.

Artikel 6

Alternativ, kombinerad och kumulativ finansiering

1. Programmet ska genomföras i synergi med andra unionsprogram. En åtgärd som har fått bidrag från unionen från ett annat program kan också få bidrag inom ramen för programmet. Reglerna för det relevanta unionsprogrammet ska tillämpas på motsvarande bidrag eller så får en enda uppsättning regler tillämpas för alla bidrag och ett enda rättsligt åtagande får ingås. Om bidraget från unionen baseras på stödberättigande kostnader får det kumulativa stödet från unionens budget inte

överstiga de totala stödberättigande kostnaderna för åtgärden och det får beräknas proportionellt i enlighet med de dokument som anger villkoren för stödet.

2. Förfarandena för tilldelning inom programmet får genomföras genom direkt eller indirekt förvaltning gemensamt med medlemsstaterna, unionens institutioner, organ och byråer, tredjeländer, internationella organisationer, internationella finansinstitut eller andra tredje parter (partner i det gemensamma förfarandet för tilldelning), under förutsättning att skyddet av unionens ekonomiska intressen säkerställs. Sådana förfaranden ska omfattas av en enda uppsättning regler och leda till att ett enda rättsligt åtagande ingås. I detta syfte får partner i det gemensamma förfarandet för tilldelning ställa resurser till förfogande för programmet i enlighet med artikel 5 i den här förordningen, eller så får partner anförtros genomförandet av förfarandet för tilldelning, i tillämpliga fall i enlighet med artikel 62.1 c i förordning (EU, Euratom) 2024/2509. Vid tillämpning av artikel 153.3 i förordning (EU, Euratom) 2024/2509 får utvärderingskommittén i förfaranden för gemensam tilldelning delvis bestå av ledamöter som är företrädare för parterna i det förfarandet.

Artikel 7

Tredjeländer som är associerade till programmet

1. Programmet kan öppnas för deltagande för följande tredjeländer genom fullständig eller partiell associering, i enlighet med de mål som fastställs i artikel 3 och i enlighet med relevanta internationella avtal eller beslut som antagits inom ramen för dessa avtal och som är tillämpliga på följande:
 - (a) Medlemmar i Europeiska frihandelssammanslutningen som är medlemmar i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samt europeiska mikrostater.
 - (b) Anslutande länder, kandidatländer och potentiella kandidatländer.
 - (c) Länder som omfattas av den europeiska grannskapspolitiken.
 - (d) Andra tredjeländer.
2. Associeringsavtalen för deltagande i programmet ska
 - (a) säkerställa en rättvis balans mellan bidrag från och förmåner till det tredjeland som deltar i programmet,
 - (b) fastställa villkoren för deltagande i programmet, inklusive beräkning av ekonomiska bidrag, i form av ett driftsbidrag och en deltagaravgift, till enskilda program och till allmänna administrativa kostnader,
 - (c) inte ge det berörda tredjelandet någon befogenhet att fatta beslut som rör programmet,
 - (d) garantera unionens rätt att säkerställa en sund ekonomisk förvaltning och att skydda sina ekonomiska intressen,
 - (e) i förekommande fall säkerställa skyddet av unionens intressen i fråga om säkerhet och allmän ordning.

Vid tillämpning av första stycket d ska tredjelandet bevilja de rättigheter och den tillgång som krävs enligt förordning (EU, Euratom) 2024/2509 och förordning (EU, Euratom) 883/2013 och garantera att verkställighetsbeslut som ålägger en betalningsskyldighet på grundval av artikel 299 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt samt domar och beslut från Europeiska unionens domstol är verkställbara.

Artikel 8

Genomförande och former för unionsfinansiering

1. Programmet ska genomföras i enlighet med förordning (EU, Euratom) 2024/2509, genom direkt förvaltning eller genom indirekt förvaltning med de enheter som avses i artikel 62.1 c i den förordningen.
2. Unionsfinansiering får tillhandahållas i alla former som anges i förordning (EU, Euratom) 2024/2509, bland annat i form av bidrag, upphandling och icke-finansiella donationer.
3. Om unionsfinansiering tillhandahålls i form av ett bidrag ska finansieringen tillhandahållas som finansiering som inte är kopplad till kostnader eller vid behov på grundval av förenklade kostnadsalternativ, i enlighet med förordning (EU, Euratom) 2024/2509. Finansiering får tillhandahållas i form av ersättning av faktiskt uppkomna stödberättigande kostnader endast om målen för en åtgärd inte kan uppnås på annat sätt.
4. Vid tillämpning av artikel 153.3 i förordning (EU, Euratom) 2024/2509 får utvärderingskommittén helt eller delvis bestå av oberoende externa experter.

Artikel 9

Stödberättigande

1. Kriterierna för stödberättigande ska fastställas för att stödja uppnåendet av de mål som anges i artikel 3 i denna förordning, i enlighet med förordning (EU, Euratom) 2024/2509.
2. När det gäller förfaranden för tilldelning inom ramen för direkt och indirekt förvaltning kan en eller flera av följande rättsliga enheter vara berättigade till att ta emot unionsfinansiering:
 - (a) Enheter som är etablerade i en medlemsstat.
 - (b) Enheter som är etablerade i ett associerat tredjeland.
 - (c) Internationella organisationer.
 - (d) Andra enheter som är etablerade i icke-associerade tredjeländer, om finansieringen av sådana enheter är avgörande för genomförandet av åtgärden och bidrar till de mål som fastställs i artikel 3.
3. Utöver vad som anges i artikel 168.2 och 168.3 i förordning (EU, Euratom) 2024/2509 får de associerade tredjeländer som avses i artikel 7.1 i den här förordningen delta i och ta del av de upphandlingsmekanismer som fastställs i artikel 168.2 och 168.3 i förordning (EU, Euratom) 2024/2509. De regler som gäller för medlemsstaterna ska i tillämpliga delar även gälla deltagande associerade tredjeländer.
4. Förfaranden för tilldelning som påverkar säkerhet eller allmän ordning, särskilt när det gäller unionens eller dess medlemsstaters strategiska tillgångar och intressen, ska begränsas i enlighet med artikel 136 i förordning (EU, Euratom) 2024/2509. I enlighet med artikel 136 i förordning (EU, Euratom) 2024/2509 ska, av säkerhetsskäl, begränsningar i stödberättigande tillämpas på högriskleverantörer, i enlighet med unionsrätten.
5. Det arbetsprogram som avses i artikel 110 i förordning (EU, Euratom) 2024/2509 får, liksom ansökningsomgångarna och anbudsinfordringarna, innehålla ytterligare

preciseringar angående de kriterier för stödberättigande som fastställs i den här förordningen eller innehålla ytterligare kriterier för stödberättigande för särskilda åtgärder.

6. Ett bidrag för administrationskostnader får också tilldelas utan ansökningsomgång till det europeiska nätverket för rättslig utbildning för att täcka utgifter i samband med dess ständiga arbetsprogram.

Artikel 10

Arbetsprogram

Programmet ska genomföras med hjälp av sådana arbetsprogram som avses i artikel 110 i förordning (EU, Euratom) 2024/2509.

Artikel 11

Upphävande

Förordning (EU) 2021/693 ska upphöra att gälla med verkan från och med den 1 januari 2028.

Artikel 12

Övergångsbestämmelser

1. Denna förordning ska inte påverka fortsatt genomförande eller ändringar av de åtgärder som har inletts enligt förordning (EU) 2021/693, som ska fortsätta att tillämpas på de berörda åtgärderna fram till dess att de avslutas.
2. Finansieringsramen för programmet får också omfatta de utgifter för tekniskt och administrativt stöd som är nödvändiga för att säkerställa övergången mellan programmet och de åtgärder som antagits i enlighet med förordning (EU) 2021/693.

Artikel 13

Ikraftträdande och tillämpning

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Den ska tillämpas från och med den 1 januari 2028.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdad i Bryssel den

På Europaparlamentets vägnar
Ordförande

På rådets vägnar
Ordförande

FINANSIERINGS- OCH DIGITALISERINGSÖVERSIKT FÖR RÄTTSAKT

1.	GRUNDLÄGGANDE UPPGIFTER OM FÖRSLAGET ELLER INITIATIVET³	
1.1.	Förslaget eller initiativets titel	3
1.2.	Berörda politikområden	3
1.3.	Mål	3
1.3.1.	Allmänt/allmänna mål	3
1.3.2.	Specifikt/specifika mål	3
1.3.3.	Verkan eller resultat som förväntas	3
1.3.4.	Prestationsindikatorer	5
1.4.	Förslaget eller initiativet avser	5
1.5.	Grunder för förslaget eller initiativet	5
1.5.1.	Krav som ska uppfyllas på kort eller lång sikt, inbegripet en detaljerad tidsplan för genomförandet av initiativet	5
1.5.2.	Mervärdet av en åtgärd på EU-nivå (som kan följa av flera faktorer, t.ex. samordningsfördelar, rättssäkerhet, ökad effektivitet eller komplementaritet). Med ”mervärdet av en åtgärd på EU-nivå” i detta avsnitt avses det värde en åtgärd från unionens sida tillför utöver det värde som annars skulle ha skapats av enbart medlemsstaterna	6
1.5.3.	Erfarenheter från tidigare liknande åtgärder	7
1.5.4.	Förenlighet med den fleråriga budgetramen och eventuella synergieffekter med andra relevanta instrument	7
1.5.5.	Bedömning av de olika finansieringsalternativ som finns att tillgå, inbegripet möjligheter till omfördelning	7
1.6.	Förslaget eller initiativets varaktighet och budgetkonsekvenser	8
1.7.	Planerad(e) genomförandemetod(er)	8
2.	FÖRVALTNING	10
2.1.	Regler om uppföljning och rapportering	10
2.2.	Förvaltnings- och kontrollsystem	10
2.2.1.	Motivering av den budgetgenomförandemetod, de finansieringsmekanismer, de betalningsvillkor och den kontrollstrategi som föreslås	10
2.2.2.	Uppgifter om identifierade risker och om det eller de interna kontrollsystem som inrättats för att begränsa riskerna	10
2.2.3.	Beräkning och motivering av kontrollernas kostnadseffektivitet (dvs. förhållandet mellan kostnaden för kontrollerna och värdet av de medel som förvaltas) och en bedömning av den förväntade risken för fel (vid betalning och vid avslutande)	11
2.3.	Åtgärder för att förebygga bedrägeri och oriktigheter	11

3.	FÖRSLAGETS ELLER INITIATIVETS BERÄKNADE BUDGETKONSEKVENSER	12
3.1.	Berörda rubriker i den fleråriga budgetramen och utgiftsposter i den årliga budgeten	12
3.2.	Förslaget beräknade budgetkonsekvenser för anslagen.....	13
3.2.1.	Sammanfattning av beräknad inverkan på driftsanslagen.....	13
3.2.1.1.	Anslag i den antagna budgeten i miljoner EUR (avrundat till tre decimaler).....	13
3.2.2.	Beräknad output som finansierats med driftsanslag (ska inte fyllas i för decentraliserade byråer)	15
3.2.3.	Sammanfattning av beräknad inverkan på de administrativa anslagen	17
3.2.3.1.	Anslag i den antagna budgeten.....	17
3.2.3.2.	Anslag från externa inkomster avsatta för särskilda ändamål (Ej tillämpligt).....	17
3.2.4.	Beräknat personalbehov	18
3.2.4.1.	Finansierat med den antagna budgeten	18
3.2.4.2.	Finansierat med externa inkomster avsatta för särskilda ändamål (nationalräkenskaper).....	19
3.2.5.	Översikt över beräknad inverkan på it-relaterade investeringar	21
4.	DIGITALA INSLAG	23
4.1.	Krav med digital relevans	23
4.2.	Data	25
4.3.	Digitala lösningar	26
4.4.	Interoperabilitetsbedömning	29
4.5.	Åtgärder till stöd för digitalt genomförande	29

1. GRUNDLÄGGANDE UPPGIFTER OM FÖRSLAGET ELLER INITIATIVET

1.1 Förslaget eller initiativets titel

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet för rättsliga frågor samt om upphävande av förordning (EU) 2021/693 för perioden 2028–2034.

1.2 Berörda politikområden

Rättsligt samarbete i civil- och straffrättsliga frågor, rättslig utbildning, tillgång till rättslig prövning, rättsstatsprincipen, grundläggande rättigheter.

1.3 Mål

1.3.1 Allmänt/allmänna mål

Programmet har det allmänna målet att bidra till vidareutvecklingen av ett effektivt, inkluderande, motståndskraftigt och digitaliserat unionsområde med rättvisa, baserat på rättsstatsprincipen, ömsesidigt erkännande och ömsesidigt förtroende, och därigenom också stärka demokratin och skyddet av de grundläggande rättigheterna och bidra till unionens tillväxt och konkurrenskraft samt till digitaliseringen av rättsväsendet på unionsnivå.

1.3.2 Specifikt/specifika mål

Programmet ska ha följande specifika mål:

Specifikt mål nr 1:

Underlätta och stödja det civilrättsliga och straffrättsliga samarbetet och främja rättsstatsprincipen, särskilt rättssystemens oberoende, kvalitet och effektivitet, bland annat genom att förbättra det faktiska gränsöverskridande erkännandet och verkställigheten av rättsliga avgöranden.

Specifikt mål nr 2:

Främja och stödja utbildning av domare och övrig personal inom rättsväsendet i syfte att främja rättsstatsprincipen, de grundläggande rättigheterna och demokratin, understödja en gemensam rättskultur, säkerställa ett konsekvent och effektivt genomförande av unionens relevanta rättsliga instrument, och tillhandahålla en stödjande miljö för digitaliseringen av det rättsliga samarbetet och rättssystemen.

Specifikt mål nr 3:

Underlätta och stödja faktisk och icke-diskriminerande tillgång till rättslig prövning för alla och effektiva rättsmedel, inbegripet på digital väg, genom att främja effektiva civilrättsliga och straffrättsliga förfaranden och genom att främja och stödja alla brottsoffers rättigheter samt misstänkta och tilltalades processuella rättigheter i straffrättsliga förfaranden samt eftersökta personers processuella rättigheter i förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder.

1.3.3 Verkan eller resultat som förväntas

Beskriv den verkan som förslaget eller initiativet förväntas få på de mottagare eller den del av befolkningen som berörs.

- Ökad kapacitet – inbegripet digital kapacitet – hos nationella rättstillämpare, domstolar och myndigheter för att ta itu med frågor som rör civilrättsligt och straffrättsligt samarbete och för att genomföra EU-instrument om civil- och civilprocessrätt samt straffrätt och straffprocessrätt.
- Förbättrat gränsöverskridande samarbete och ömsesidigt förtroende mellan rättsliga myndigheter med ansvar för rättsligt samarbete i civil-, handels- och straffrättsliga frågor samt förbättrat samarbete och samordning mellan dessa myndigheter och andra ansvariga organ och institutioner i hela EU.
- Påskyndade förfaranden när det gäller civilrättsligt och straffrättsligt samarbete.
- Förbättrad situation för personer som omfattas av åtgärder på området straffrättsligt samarbete, förbättrad social rehabilitering och återintegrering, minskad risk för kränkningar av deras grundläggande rättigheter.
- Ökad kapacitet och synlighet för nätverk på EU-nivå som är verksamma på områdena rättslig utbildning, tillgång till rättslig prövning och rättsligt samarbete.
- Förbättrat främjande av rättsstatsprincipen och rättsväsendets oberoende och opartiskhet, bland annat genom stöd till insatserna för att förbättra de nationella rättssystemens effektivitet, särskilt genom insamling av information om rättsstatssituationen på nationell nivå, insamling av uppgifter om de nationella rättssystemens oberoende, kvalitet och effektivitet, främjande och upprätthållande av europeiska standarder och bästa praxis på dessa områden.
- Stärkt samarbete och informationsutbyte mellan behöriga nationella myndigheter, europeiska nätverk, icke-statliga organisationer och/eller yrkesorganisationer när det gäller rättigheter för misstänkta eller tilltalade personer samt för brottsoffer.
- Minskad risk för kränkningar av rätten till en rättvis rättegång.
- Enklare samarbete i samband med grov brottslighet av olika slag, såsom korruption, terrorism och miljöbrott.
- Förbättrad medvetenhet och kunskap bland allmänheten, även bland relevanta beslutsfattare, om misstänkta och tilltalade personers processuella rättigheter och offrens rättigheter på både EU-nivå och nationell nivå.
- Ökad medvetenhet och kunskap om användningen av digitala verktyg och AI-verktyg i straffrättsliga förfaranden (särskilt användning av videokonferensteknik) och dess inverkan (möjligheter och risker) på misstänkta och tilltalade personers processuella rättigheter och offrens rättigheter på både EU-nivå och nationell nivå.
- Ökad medvetenhet och kunskap om de särskilda behoven hos de mest utsatta brottsoffren, inklusive offer för terrorism, samt hos de misstänkta och tilltalade som är mest utsatta.
- Förbättrad kunskap om tillgängliga rättsmedel för brottsoffer vid kränkningar av deras rättigheter samt om utmaningar och fördelar för brottsoffer i samband med digitaliseringen av rättsväsendet.
- Förbättrade stödtjänster för brottsoffer.
- Förbättrad kunskap om EU:s civilrätt, handelsrätt, straffrätt och instrument med anknytning till grundläggande rättigheter (inklusive tillämpningsområdet för EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna och om befintliga rättsmedel och prövning) bland rättstillämpare.

- Ökad digital kapacitet för rättstillämpare att använda digitala verktyg och digital infrastruktur på ett effektivt sätt, hantera digitaliseringens inverkan på domstolsförfaranden och processuella rättigheter samt tillämpa verktyg för gränsöverskridande samarbete.
- Ökad rättssäkerhet för medborgare och företag.

1.3.4. *Prestationsindikatorer*

Ange indikatorer för övervakning av framsteg och resultat.

Utfalls- och resultatindikatorerna för att övervaka framsteg och resultat inom detta program kommer att motsvara de gemensamma indikatorer som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) XXX [prestationsförordningen]¹.

1.4. **Förslaget eller initiativet avser**

- ☐ en ny åtgärd
- ☐ en ny åtgärd som bygger på ett pilotprojekt eller en förberedande åtgärd²
- ☒ en förlängning av en befintlig åtgärd
- ☐ en sammanslagning eller omdirigering av en eller flera åtgärder mot en annan/en ny åtgärd

1.5 **Grunder för förslaget eller initiativet**

1.5.1 *Krav som ska uppfyllas på kort eller lång sikt, inbegripet en detaljerad tidsplan för genomförandet av initiativet*

Lagstiftning är ett mycket viktigt verktyg för att genomföra unionens mål på området rättvisa, men behöver kompletteras med andra metoder. I detta sammanhang har finansieringen en viktig roll att spela för att förbättra lagstiftningens effektivitet genom att öka kunskapen, medvetenheten och kapaciteten hos rättstillämpare och andra viktiga intressenter, genom att till exempel stödja följande:

- Spridning av information och medvetandehöjande åtgärder, inbegripet stöd till nationella och europeiska kampanjer för att informera människor om deras rättigheter och till diskussionsforum för berörda parter, för ökad kunskap om programmet och bättre överförbarhet av dess resultat.

- Utbildning, utbyte och kapacitetsuppbyggnad för domare och annan personal inom rättsväsendet samt andra rättstillämpare och berörda nationella myndigheter för att förse dem med verktyg för att faktiskt omsätta unionens rättigheter och politik i praktiken.

Finansieringen har också en central roll när det gäller att främja samarbete på gränsöverskridande nivå och utveckla ömsesidigt förtroende genom bland annat

- utveckling och stärkande av kapaciteten hos viktiga nätverk på europeisk nivå, rättsliga sammanslutningar på europeisk nivå och tillhandahållare av rättslig utbildning på europeisk nivå för att hjälpa till att förbereda framtida initiativ på de områden som omfattas av programmet samt främja ett konsekvent genomförande av dem i hela Europa,

¹ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) XXX om fastställande av en utgiftsspårings- och prestationsram för budgeten samt andra övergripande regler för unionens program och verksamheter, COM(2025) 545 final.

² I enlighet med artikel 58.2 a eller b i förordning (EU, Euratom) 2024/2509.

- gränsöverskridande samarbete om verkställighet och samordning av andra nationella åtgärder för att maximera och fördjupa effekterna av åtgärder på unionsnivå,
- gränsöverskridande interoperabilitet mellan system och tillämpningar genom införande och underhåll av innovativ teknik, särskilt digital teknik.

Dessutom bör finansieringen också stödja till exempel följande:

- Forskning, studier, undersökningar, utvärderingar, konsekvensbedömningar, analys, övervakning och annan stödverksamhet som gör det möjligt att alltid hålla sig ajour med nya förbättringar och utmaningar i praktiken. Resultaten av dessa verksamheter används sedan för att utveckla och genomföra unionens politik och se till att den grundar sig på faktiska förhållanden och är välriktad och välstrukturerad.

Programmet kommer att bidra till att hantera gemensamma transnationella utmaningar genom att ta hänsyn till de olika politikområdenas specifika karaktär och utmaningar, deras olika målgrupper och deras särskilda behov. Genom att samla stöd på dessa områden kommer unionen att vara bättre rustad för att ta itu med återkommande men även nya och framväxande politiska prioriteringar.

Programmet kommer varje år att offentliggöra omkring fyra ansökningsomgångar (inklusive ansökningsomgångar för administrationsbidrag) och stödja viss indirekt förvaltning med internationella organisationer. Vissa omgångar kommer att vara tvååriga. Dessutom kommer programmet att vidta vissa åtgärder genom kontrakt efter offentlig upphandling. De typer av verksamhet som finansieras kan t.ex. omfatta konferenser, expertmöten, kommittémöten till stöd för genomförande av EU:s lagstiftningsakter, seminarier, kommunikation, information och synlighetsverksamhet; utarbetande av utbildningsmaterial samt utveckling och underhåll av it-plattformar och it-system; undersökningar, studier och konsekvensbedömningar.

Alla dessa verksamheter kommer att genomföras under hela perioden 2028–2034. Det är svårt att i detta skede fastställa exakt när det kommer att ske, eftersom programmet har utformats för att förbli tillräckligt flexibelt för att anpassas till nya prioriteringar och behov.

- 1.5.2. *Mervärdet av en åtgärd på EU-nivå (som kan följa av flera faktorer, t.ex. samordningsfördelar, rättssäkerhet, ökad effektivitet eller komplementaritet). Med "mervärdet av en åtgärd på EU-nivå" i detta avsnitt avses det värde en åtgärd från unionens sida tillför utöver det värde som annars skulle ha skapats av enbart medlemsstaterna.*

Skäl för åtgärder på EU-nivå (ex ante)

Trots framstegen står EU fortfarande inför stora gränsöverskridande rättsliga utmaningar som kräver samordnade åtgärder. Programmet för rättsliga frågor är fortfarande mycket relevant och verkningsfullt och hjälper medlemsstaterna att upprätthålla EU:s värden och grundläggande rättigheter. Utan stöd på EU-nivå skulle de nationella åtgärderna vara fragmenterade, ineffektiva och ojämna, särskilt på områden som rättslig utbildning, tillgång till rättslig prövning och digitalisering. EU-finansiering möjliggör gemensamma lösningar, rättsligt samarbete och interoperabilitet mellan rättssystemen, särskilt till förmån för mindre medlemsstater. Det bidrar också till att fylla nationella luckor, upprätthålla EU-omfattande rättsliga nätverk och skapa en gemensam europeisk rättskultur. Programmet för rättsliga

frågor är avgörande för att stödja civilsamhällesorganisationer som arbetar med tillgång till rättslig prövning och transnationella projekt som inte skulle kunna genomföras på annat sätt. EU:s åtgärder säkerställer enhetliga standarder, främjar rättvis tillgång till rättslig prövning, stärker den inre marknaden och ökar konkurrenskraften genom att minska rättsosäkerheten. Det är också viktigt att stödja EU:s utvidgningsprocess och att säkerställa samstämmighet mellan intern och extern politik på rättsområdet, för att stärka EU:s roll globalt och skydda dess rättsordning.

Förväntat europeiskt mervärde (ex post)

Samarbete och nätverkskontakter mellan berörda aktörer kommer att leda till spridning av bästa praxis, särskilt till innovativa och integrerade lösningar i olika medlemsstater. Deltagarna i den verksamhet som finansieras genom programmet kommer därefter att kunna föra detta vidare inom sina respektive yrkesverksamheter i medlemsstaterna. Insatser på unionsnivå innebär att dessa verksamheter kan genomföras konsekvent i hela unionen och ger stordriftsfördelar.

1.5.3. Erfarenheter från tidigare liknande åtgärder

Halvtidsutvärderingen av programmet för rättsliga frågor 2021–2027 visade att programmet fortsätter att effektivt stärka gränsöverskridande rättsligt samarbete och ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna samt rättslig utbildning och tillgång till rättslig prövning för utsatta grupper. Programmet främjar också i allt högre grad digitaliseringen, vilket förbättrar tillgången till rättslig information och moderniserar verktygen för rättsligt samarbete. Utvärderingen bekräftade programmets övergripande effektivitet och giltigheten hos dess mål, men vissa aspekter har identifierats som kan bli bättre: den begränsade budgeten begränsar programmets förmåga att tillgodose växande digitala behov och medvetenheten är fortfarande ojämn, då civilsamhällesorganisationer är mindre informerade än offentliga myndigheter och programmet är mindre känt i vissa länder. Dessutom har vissa stödmottagare fortfarande svårigheter med ansökningsförfarandet och rapporteringskraven.

1.5.4. Förenlighet med den fleråriga budgetramen och eventuella synergieffekter med andra relevanta instrument

Initiativet är en del av förslaget till den fleråriga budgetramen för perioden 2028–2034.

Programmet kommer att eftersträva synergieffekter, konsekvens och komplementaritet med andra unionsinstrument till stöd för politikområden som är nära sammanlänkade, t.ex. med AgoraEU-programmet och programmen på områdena asyl, migration och integration, gränsförvaltning och inre säkerhet, konsumenter, sysselsättning, utbildning, social inkludering, forskning och innovation. Samarbete kommer också att eftersträvas med externa åtgärder som stöds av Europa i världen och med de nationella och regionala partnerskapsplanerna för reformer av rättsväsendet och digitalisering av de nationella rättssystemen. Överlappning av verksamhet inom dessa andra program kommer att undvikas.

1.5.5. Bedömning av de olika finansieringsalternativ som finns att tillgå, inbegripet möjligheter till omfördelning

Ej tillämpligt.

1.6. Förslagets eller initiativets varaktighet och budgetkonsekvenser

☒ **begränsad varaktighet**

☒ verkan från och med den 1 januari 2028 till och med den 31 december 2034

☒ budgetkonsekvenser från 2028 till 2034 för budgetmässiga åtaganden och från 2028 till 2034 för betalningsbemyndiganden

☐ **obegränsad varaktighet**

Efter en inledande period ÅÅÅÅ–ÅÅÅÅ,
beräknas genomförandetakten nå en stabil nivå.

1.7 Planerad(e) genomförandemetod(er)³

☒ **Direkt förvaltning** som sköts av kommissionen

☒ via dess avdelningar, vilket också inbegriper personalen vid unionens delegationer;

☐ via genomförandeorgan

☐ **Delad förvaltning** med medlemsstaterna

☒ **Indirekt förvaltning** genom att uppgifter som ingår i budgetgenomförandet anförtros

☐ tredjeländer eller organ som de har utsett

☒ internationella organisationer och deras organ (t.ex. Europarådet, OECD, Unesco ...)

☐ Europeiska investeringsbanken och Europeiska investeringsfonden

☐ organ som avses i artiklarna 70 och 71 i förordning (EU, Euratom) 2024/2509

☒ offentligrättsliga organ (t.ex. organ som bedömts inom pelaren)

☒ privaträttsliga organ som har anförtrotts offentliga förvaltningsuppgifter i den utsträckning som de har försetts med tillräckliga finansiella garantier (t.ex. organ som bedömts inom pelaren)

☒ organ som omfattas av privaträtten i en medlemsstat, som anförtrotts genomförandeuppgifter inom ramen för ett offentlig-privat partnerskap och som har försetts med tillräckliga finansiella garantier (t.ex. organ som bedömts inom pelaren)

☐ organ eller personer som anförtrotts genomförandet av särskilda åtgärder inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken enligt avdelning V i fördraget om Europeiska unionen och som fastställs i den grundläggande akten

☐ organ som är etablerade i en medlemsstat och som omfattas av en medlemsstats privaträtt eller unionsrätten och som i enlighet med sektorsspecifika regler kan anförtros genomförandet av unionsmedel eller budgetgarantier, i den mån sådana organ kontrolleras av offentligrättsliga organ eller privaträttsliga organ som anförtrotts offentliga förvaltningsuppgifter och har tillräckliga finansiella

³ Närmare förklaringar av de olika genomförandemetoderna med hänvisningar till respektive bestämmelser i budgetförordningen återfinns på webbplatsen Budgopedia: <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>.

garantier i form av gemensamt och solidariskt ansvar från kontrollorganens sida eller likvärdiga finansiella garantier, som för varje åtgärd kan vara begränsad till det högsta beloppet för unionens stöd.

Anmärkningar

Programmet kommer att genomföras genom direkt förvaltning samt genom indirekt förvaltning genom internationella organisationer (t.ex. Europarådet, Unesco, OECD ...)
--

2. FÖRVALTNING

2.1 Regler om uppföljning och rapportering

Detta initiativ kommer att övervakas genom den prestationsram för budgeten 2028–2034 som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) XXX [prestationsförordningen]. I prestationsramen fastställs också regler för utvärderingar, som ska genomföras i enlighet med kommissionens riktlinjer för bättre lagstiftning och baseras på indikatorer som är relevanta för programmets mål.

2.2. Förvaltnings- och kontrollsystem

2.2.1 *Motivering av den budgetgenomförandemetod, de finansieringsmekanismer, de betalningsvillkor och den kontrollstrategi som föreslås*

Programmet för rättsliga frågor kommer att förvaltas direkt av kommissionen eftersom detta gör det möjligt att bättre anpassa programmet till behoven inom de olika politikområdena, ger större flexibilitet att omjustera prioriteringarna vid framväxande behov och upprätta direkta kontakter med stödmottagare/entreprenörer och intressenter som är direkt involverade i verksamhet som tjänar relevant unionspolitik. Genomförandet av programmet 2021–2027 (direkt och indirekt förvaltning) har hittills visat sig vara ändamålsenligt och lämpligt för programmets och stödmottagarnas behov. Användningen av förenklade finansieringsformer kommer att förbli standardformen för bidragsersättning.

2.2.2. *Uppgifter om identifierade risker och om det eller de interna kontrollsystem som inrättats för att begränsa riskerna*

Programmet står inför samma risker som andra av kommissionens program som riktar sig till bidragsmottagare av olika karaktär. Vissa bidragsmottagare återkommer inte eller saknar omfattande administrativa strukturer. Riskerna är främst kopplade till 1) att säkerställa kvaliteten på de utvalda projekten och deras därpå följande tekniska genomförande, 2) att de tilldelade medlen inte används effektivt eller på ett ekonomiskt sätt, både när det gäller bidrag och upphandling, och 3) bedrägeri.

De flesta av dessa risker förväntas kunna minskas med hjälp av 1) noggrant utformade ansökningsomgångar, 2) vägledning för sökande och stödmottagare, 3) användning av förenklade kostnadsalternativ för enhetskostnader, schablonsatser och enhetsbelopp, som har tillämpats effektivt i den nuvarande fleråriga budgetramen 2021–2027 och föreskrivs i förordning (EU, Euratom) 2024/2509, 4) användning av centrala förfaranden och system för hantering av förslag och bidrag (t.ex. bidragshandledning, e-bidrag osv.) för att säkerställa en fullständig anpassning till bästa praxis i alla skeden av bidragets och upphandlingens livscykel, 5) de åtgärder som fastställs i strategin för bedrägeribekämpning.

Det kontrollsystem som planeras för programmet 2028–2034 kommer att vara en fortsättning på kontrollsystemet för 2021–2027. Kontrollstrategin har flera beståndsdelar: 1) programplanering, utvärdering och urval av förslag för att säkerställa att endast de bästa förslagen finansieras, 2) ingående och övervakning av bidragsöverenskommelser, efter förhandskontroll på både finansiell och politisk nivå, samt 3) efterhandsrevisioner baserade på en ”strategi för upptäckt” som syftar till att identifiera ett maximalt antal avvikelser i syfte att återkräva felaktiga utbetalningar.

2.2.3. *Beräkning och motivering av kontrollernas kostnadseffektivitet (dvs. förhållandet mellan kostnaden för kontrollerna och värdet av de medel som förvaltas) och en bedömning av den förväntade risken för fel (vid betalning och vid avslutande)*

Kostnaden för kontrollerna av programmet uppgår till ungefär 3,2 % av kommissionens betalningar. Detta förväntas förbli stabilt eller minska något om användningen av förenklade kostnadsalternativ utökas ytterligare. Målet för förvaltnings- och kontrollsystemet är att bibehålla en förväntad risknivå för fel (vid betalning och vid avslutande) som ligger under väsentlighetströskeln på 2 %.

2.3. **Åtgärder för att förebygga bedrägeri och oriktigheter**

GD Rättsliga frågor och konsumentfrågor kommer även fortsättningsvis att tillämpa sin strategi mot bedrägerier (uppdaterad i juni 2024) i linje med kommissionens strategi mot bedrägerier för att bl.a. säkerställa att dess interna bedrägerikontroller helt överensstämmer med kommissionens strategi och att dess metod för hantering av risken för bedrägeri är anpassad för att identifiera fall med bedrägeririsk och lämpliga motåtgärder.

Strategin för bedrägeribekämpning gör det möjligt att ta itu med bedrägeririsker, främst genom åtgärder för att förhindra oriktigheter vilka sedan trappas upp i händelse av att bedrägeri upptäcks. Följande åtgärder kommer att fortsätta att genomföras: skrivbordsövervakning, övervakningsuppdrag i enlighet med en fastställd övervakningsstrategi, tydliga rapporteringskrav i bidragsavtalen med bidragsmottagarna, kick-off-möten med nya bidragsmottagare, möjlighet att minska bidragen om resultaten inte uppnås eller vid bristande efterlevnad av vissa finansieringsvillkor, såsom de som är kopplade till information, kommunikation och synlighet.

Bidragsmottagare i uteslutningsfall registreras i databasen för tidig upptäckt och uteslutning (Edes-databasen), och ärendena följs upp tillsammans med Olaf och Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo).

3. FÖRSLAGETS ELLER INITIATIVETS BERÄKNADE BUDGETKONSEKVENSER

3.1 Berörda rubriker i den fleråriga budgetramen och utgiftsposter i den årliga budgeten

Nya budgetposter som föreslås

Redovisa enligt de berörda rubrikerna i den fleråriga budgetramen i nummerföljd

Rubrik i den fleråriga budgetramen	Budgetpost	Typ av utgifter	Bidrag			
	Nummer	Icke-diff.	från Efta-länder	från kandidatländer och potentiella kandidater	från andra tredjeländer	övriga inkomster avsatta för särskilda ändamål
2	06 01 04 Stödutgifter för Rättsliga frågor	Icke-diff.	JA/NEJ	JA/NEJ	JA/NEJ	JA/NEJ
2	06 05 01 Rättsliga frågor	Diff.	JA/NEJ	JA/NEJ	JA/NEJ	JA/NEJ

3.2 Förslagets beräknade budgetkonsekvenser för anslagen

3.2.1 Sammanfattning av beräknad inverkan på driftsanslagen

☐ Förslaget/initiativet kräver inte att driftsanslag tas i anspråk

☒ Förslaget/initiativet kräver att driftsanslag tas i anspråk enligt följande:

3.2.1.1. Anslag i den antagna budgeten i miljoner EUR (avrundat till tre decimaler)

Rubrik i den fleråriga budgetramen	Nummer	2
------------------------------------	--------	---

GD: <JUST.>			År	År	År	År	År	År	År	TOTALT Budgetram 2028–2034
			2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
Driftsanslag										
06 05 01 Rättsliga frågor	Åtaganden	(1b)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Betalningar	(2b)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Anslag av administrativ natur som finansieras genom ramanslagen för särskilda program ^[1]										
06 01 04 Stödutgifter för Rättsliga frågor		(3)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
TOTALA anslag för GD <JUST>	Åtaganden	=1a+1b+3	101	105	109	114	118	123	128	798
	Betalningar	=2a+2b+3	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Obligatorisk tabell

	År	År	År	År	År	År	År	TOTALT Budgetram 2028–2034
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	

TOTALA driftsanslag	Åtaganden	(4)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	Betalningar	(5)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
TOTALA anslag av administrativ natur som finansieras genom ramanslagen för särskilda program		(6)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
TOTALA anslag för RUBRIK <2>	Åtaganden	=4+6	101	105	109	114	118	123	128	798
i den fleråriga budgetramen	Betalningar	=5+6	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

=====

Rubrik i den fleråriga budgetramen	4	”Administrativa utgifter” ¹
---	----------	--

Miljoner EUR (avrundat till tre decimaler)

GD: <JUST>		År	År	År	År	År	År	År	TOTALT Budgetram 2028–2034
		2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
Personalresurser		9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	66,290
Övriga administrativa utgifter		0,380	0,387	0,395	0,403	0,411	0,420	0,428	2,824
TOTALT GD <JUST>	Anslag	9,850	9,857	9,865	9,873	9,881	9,890	9,898	69,114

¹ Nödvändiga anslag bör beräknas med hjälp av årsmedelkostnaderna på tillämplig webbsida i BUDGpedia.

Miljoner EUR (avrundat till tre decimaler)

		År	År	År	År	År	År	År	TOTALT Budgetram 2028–2034
		2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
TOTALA anslag för RUBRIKERNÄ 1–4	Åtaganden	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
i den fleråriga budgetramen	Betalningar	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

3.2.2. Beräknad output som finansierats med driftsanslag (ska inte fyllas i för decentraliserade byråer)

Utfalls- och resultatindikatorerna för att övervaka framsteg och resultat inom detta program kommer att motsvara de gemensamma indikatorer som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) [XXX]* [prestationsförordningen].

Åtagandebemyndiganden i miljoner EUR (avrundat till tre decimaler)

Ange mål och output ↓			År 2028		År 2029		År 2030		År 2031		För in så många år som behövs för att redovisa hur länge resursanvändningen påverkas (jfr avsnitt 1.6)						TOTALT	
	OUTPUT																	
	Typ 2	Genomsnitt liga kostnader	An tal	Kostn.	An tal	Kostn.	An tal	Kostn.	An tal	Kostn.	An tal	Kostn.	An tal	Kostn.	An tal	Kostn.	Totalt antal	Total kostnad
SPECIFIKT MÅL nr ³ ...																		
- Output																		
- Output																		
- Output																		

² Output som ska anges är de produkter eller tjänster som levererats (t.ex. antal studentutbyten som har finansierats eller antal kilometer väg som har byggts).

³ Mål som redovisats under avsnitt 1.3.2: "Specifikt/specifika mål".

Delsumma för specifikt mål nr 1																	
SPECIFIKT MÅL nr 2...																	
- Output																	
Delsumma för specifikt mål nr 2																	
TOTALT																	

3.2.3 Sammanfattning av beräknad inverkan på de administrativa anslagen

☐ Förslaget/initiativet kräver inte att anslag av administrativ natur tas i anspråk

☒ Förslaget/initiativet kräver att anslag av administrativ natur tas i anspråk enligt följande:

3.2.3.1. Anslag i den antagna budgeten

ANTAGNA ANSLAG	År	År	År	År	År	År	År	TOTALT 2028–2034
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
RUBRIK 4								
Personalresurser	9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	66,290
Övriga administrativa utgifter	0,380	0,387	0,395	0,403	0,411	0,420	0,428	2,824
Delsumma för RUBRIK 4	9,850	9,857	9,865	9,873	9,881	9,890	9,898	69,114
Utanför RUBRIK 4								
Personalresurser	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	3,535
Andra utgifter av administrativ natur	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Delsumma utanför RUBRIK 4	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	3,535
TOTALT	10,355	10,362	10,370	10,378	10,386	10,395	10,403	72,649

3.2.3.2. Anslag från externa inkomster avsatta för särskilda ändamål (Ej tillämpligt)

EXTERNA INKOMSTER AVSATT FÖR SÄRSKILDA ÄNDAMÅL				År	År	År	År	År	År	År	TOTA LT 2028– 2034
				2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
RUBRIK 4											
Personalresurser				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Övriga administrativa utgifter				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Delsumma för RUBRIK 4				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Utanför RUBRIK 4											
Personalresurser				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Andra utgifter av administrativ natur				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Delsumma utanför RUBRIK 4				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
TOTALT				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

3.2.3.3 Totala anslag

TOTALA ANTAGNA ANSLAG + EXTERNA INKOMSTER AVSATT FÖR SÄRSKILDA ÄNDAMÅL				År	År	År	År	År	År	År	TOTALT 2028–2034
				2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
			RUBRIK 4								
Personalresurser				9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	9,470	66,290

Övriga administrativa utgifter	0,380	0,387	0,395	0,403	0,411	0,420	0,428	2,824
Delsumma för RUBRIK 4	9,850	9,857	9,865	9,873	9,881	9,890	9,898	69,114
Utanför RUBRIK 4								
Personalresurser	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	3,535
Andra utgifter av administrativ natur	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Delsumma utanför RUBRIK 4	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	0,505	3,535
TOTALT	10,35 5	10,36 2	10,37 0	10,37 8	10,38 6	10,39 5	10,40 3	72,649

Personalbehov och andra utgifter av administrativ natur ska täckas genom anslag inom generaldirektoratet som redan har avdelats för att förvalta åtgärden i fråga, eller genom en omfördelning av personal inom generaldirektoratet, samt vid behov kompletterat med ytterligare resurser som kan tilldelas det förvaltande generaldirektoratet som ett led i det årliga förfarandet för tilldelning av anslag och med hänsyn tagen till begränsningar i fråga om budgetmedel.

3.2.4 Beräknat personalbehov

- ☐ Förslaget/initiativet kräver inte att personalresurser tas i anspråk
- ☒ Förslaget/initiativet kräver att personalresurser tas i anspråk enligt följande:

3.2.4.1. Finansierat med den antagna budgeten

Beräkningarna ska anges i heltidsekvivalenter

ANTAGNA ANSLAG	År 2028	År 2029	År 2030	År 2031	År 2032	År 2033	År 2034
• Tjänster som tas upp i tjänsteförteckningen (tjänstemän och tillfälligt anställda)							
20 01 02 01 (vid huvudkontoret eller vid kommissionens kontor i medlemsstaterna)	45	45	45	45	45	45	45
20 01 02 03 (EU:s delegationer)	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 01 (indirekta forskningsåtgärder)	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 11 (direkta forskningsåtgärder)	0	0	0	0	0	0	0
Andra budgetposter (ange vilka)	0	0	0	0	0	0	0
• Extern personal (heltidsekvivalenter)							
20 02 01 (kontraktsanställda och nationella experter finansierade genom ramanslaget)	10	10	10	10	10	10	10
20 02 03 (kontraktsanställda, lokalanställda, nationella experter och unga experter som tjänstgör vid EU:s delegationer)	0	0	0	0	0	0	0
Post för admin. stöd 06 01 04	- vid huvudkontoret	5	5	5	5	5	5
	- vid EU:s delegationer	0	0	0	0	0	0
01 01 01 02 (kontraktsanställda och nationella experter – indirekta forskningsåtgärder)	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 12 (kontraktsanställda och nationella experter – direkta forskningsåtgärder)	0	0	0	0	0	0	0
Andra budgetposter (ange vilka) – rubrik 7	0	0	0	0	0	0	0

Andra budgetposter (ange vilka) – utanför rubrik 7		0	0	0	0	0	0	0
TOTALT		60	60	60	60	60	60	60
06 01 04	- vid EU:s delegationer	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 02 (kontraktsanställda och nationella experter – indirekta forskningsåtgärder)		0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 12 (kontraktsanställda och nationella experter – direkta forskningsåtgärder)		0	0	0	0	0	0	0
Andra budgetposter (ange vilka) – rubrik 7		0	0	0	0	0	0	0
Andra budgetposter (ange vilka) – utanför rubrik 7		0	0	0	0	0	0	0
TOTALT		60	60	60	60	60	60	60

3.2.4.2. Finansierat med externa inkomster avsatta för särskilda ändamål (nationalränskaper)

EXTERNA INKOMSTER AVSATTA FÖR SÄRSKILDA ÄNDAMÅL	År 2028	År 2029	År 2030	År 2031	År 2032	År 2033	År 2034
Tjänster som tas upp i tjänsteförteckningen (tjänstemän och tillfälligt anställda)							
20 01 02 01 (vid huvudkontoret eller vid kommissionens kontor i medlemsstaterna)	0	0	0	0	0	0	0
20 01 02 03 (EU:s delegationer)	0	0	0	0	0	0	0
(indirekta forskningsåtgärder)	0	0	0	0	0	0	0
(direkta forskningsåtgärder)	0	0	0	0	0	0	0
Andra budgetposter (ange vilka)	0	0	0	0	0	0	0
• Extern personal (heltidsekvivalenter)							
20 02 01 (kontraktsanställda och nationella experter finansierade genom ramanslaget)	0	0	0	0	0	0	0
20 02 03 (kontraktsanställda, lokanställda, nationella experter och unga experter som tjänstgör vid EU:s delegationer)	0	0	0	0	0	0	0
Post för admin. stöd	- vid huvudkontore t	0	0	0	0	0	0
[XX.01.YY.YY]	- vid EU:s delegationer	0	0	0	0	0	0
(kontraktsanställda och nationella experter – indirekta forskningsåtgärder)		0	0	0	0	0	0
(kontraktsanställda och nationella experter – direkta forskningsåtgärder)		0	0	0	0	0	0
Andra budgetposter (ange vilka) – rubrik 4		0	0	0	0	0	0
Andra budgetposter (ange vilka) – utanför rubrik 4		0	0	0	0	0	0
TOTALT	0	0	0	0	0	0	0

3.2.4.3 Totalt personalbehov

TOTALA ANTAGNA ANSLAG + EXTERNA INKOMSTER AVSATT FÖR SÄRSKILDA ÄNDAMÅL	År 2028	År 2029	År 2030	År 2031	År 2032	År 2033	År 2034
Tjänster som tas upp i tjänsteförteckningen (tjänstemän och tillfälligt anställda)							
20 01 02 01 (vid huvudkontoret eller vid kommissionens kontor i medlemsstaterna)	45	45	45	45	45	45	45
20 01 02 03 (EU:s delegationer)	0	0	0	0	0	0	0
(indirekta forskningsåtgärder)	0	0	0	0	0	0	0
(direkta forskningsåtgärder)	0	0	0	0	0	0	0
Andra budgetposter (ange vilka)	0	0	0	0	0	0	0
• Extern personal (heltidsekvivalenter)							
20 02 01 (kontraktsanställda och nationella experter finansierade genom ramanslaget)	10	10	10	10	10	10	10
20 02 03 (kontraktsanställda, lokalanställda, nationella experter och unga experter som tjänstgör vid EU:s delegationer)	0	0	0	0	0	0	0
Post för admin. stöd	- vid huvudkontoret	5	5	5	5	5	5
06 01 04	- vid EU:s delegationer	0	0	0	0	0	0
(kontraktsanställda och nationella experter – indirekta forskningsåtgärder)	0	0	0	0	0	0	0
(kontraktsanställda och nationella experter – direkta forskningsåtgärder)	0	0	0	0	0	0	0
Andra budgetposter (ange vilka) – rubrik 4	0	0	0	0	0	0	0
Andra budgetposter (ange vilka) – utanför rubrik 4	0	0	0	0	0	0	0
TOTALT	60	60	60	60	60	60	60

=====

Personal som behövs för att genomföra förslaget (heltidsekvivalenter):

	Täcks av befintlig personal vid kommissionens avdelningar	Särskild ytterligare personal*		
		Finansieras genom rubrik 4 eller forskning	Finansieras genom BA-post	Finansieras genom avgifter
Tjänster i tjänsteförteckningen	30	15	Ej tillämpligt	
Extern personal (kontraktsanställda, nationella experter, vikarier)	2	8	5	

Beräkningsmetod, beskrivning av de uppgifter som ska utföras och motiverad begäran

Den personal vid GD Rättsliga frågor och konsumentfrågor som arbetar med programmet för rättsliga frågor 2021–2027 kombinerar den operativa personalen, som arbetar heltid med programmets förvaltning under alla faser av programcyklerna (arbetsprogram, ansökningsomgångar, utvärdering, kontraktering och genomförande) samt har initierings- och verifieringsroller, med personal från politiska enheter (som kontrollerar ämnesexpertisen) och personal som säkerställer den övergripande samordningen och de övergripande uppgifterna.

Uppskattningen av den operativa personal som arbetar med programmet bygger på en fördelning som motsvarar de rättsliga frågornas andel av budgeten i förhållande till den totala programbudget som förvaltas av generaldirektoratet, vilket även omfattar programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden samt konsumentdelen av programmet för den inre marknaden.

Uppskattningen av personal från de politiska enheterna baseras på det stora antalet politikområden och rättsakter som stöds av programmet för rättsliga frågor, dvs. på de politiska enheter som deltar i viktiga skeden av processen, såsom förberedelse av ansökningsomgångar, urval av projekt och genomförande.

Drifts-, policy- och samordningspersonalen uppgår tillsammans till 60 heltidsekvivalenter, inklusive fem kontraktsanställda som finansieras utanför rubrik 4 (tidigare BA-poster), vilket anses vara nödvändigt för att effektivt tillgodose den utökade mer arbetskraftsintensiva portföljen – i synnerhet initiativ som digitaliseringen av rättsväsendet, ett ökat antal finansiella insatser för genomförandet av programmet och förenlighet med programmets tematiska tillämpningsområde enligt politiska riktlinjer.

Med utgångspunkt i den nuvarande personalnivån, och med tanke på den 2,7-faldiga ökningen av anslaget för programmet för rättsliga frågor i nästa fleråriga budgetram, är de heltidsekvivalenter som efterfrågas nödvändiga för att GD Rättsliga frågor och konsumentfrågor ska kunna hantera de åtgärder som krävs för att nå de politiska målen för Von der Leyen II-kommissionen, där programmet för rättsliga frågor 2028–2034 är avgörande för att framgångsrikt uppnå kommissionens mål.

Det finns ingen marginal i de nuvarande grupperna för att ytterligare omplacera personalen mellan funktionerna utan att äventyra kommissionens trovärdighet för att uppnå resultat inom de områden som omfattas av behörigheten för GD Rättsliga frågor och konsumentfrågor.

Tjänstemän och tillfälligt anställda	45
Extern personal	15

3.2.5. Översikt över beräknad inverkan på it-relaterade investeringar

TOTALT Anslag för digital teknik och it	År	År	År	År	År	År	År	TOTALT Budgetram 2028– 2034
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
RUBRIK 4								

It-utgifter (centralt)	0,492	0,492	0,492	0,492	0,492	0,492	0,492	3,444
Delsumma för RUBRIK 4	0,492	0,492	0,492	0,492	0,492	0,492	0,492	3,444
Utanför RUBRIK 4								
It-utgifter inom operativa program som inte omfattas av kommissionens administrativa självständighet och institutionella befogenheter	37	37	37	37	37	37	37	259
Delsumma utanför RUBRIK 4	37	37	37	37	37	37	37	259
TOTALT	37,492	37,492	37,492	37,492	37,492	37,492	37,492	262,444

3.2.6. Förenlighet med den gällande fleråriga budgetramen

Initiativet överensstämmer med förslaget för den fleråriga budgetramen för 2028–2034.

3.2.7. Bidrag från tredje part

Förslaget/initiativet

☒ innehåller inga bestämmelser om samfinansiering från tredje parter

☐ innehåller bestämmelser om samfinansiering från tredje parter enligt följande uppskattning:

Anslag i miljoner EUR (avrundat till tre decimaler)

	År	År	År	År	År	År	År	Totalt
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
Ange vilket organ som deltar i samfinansieringen								
TOTALA anslag som tillförs genom samfinansieringen								

3.3 Beräknad inverkan på inkomsterna

☒ Förslaget/initiativet påverkar inte inkomsterna.

☐ Förslaget/initiativet påverkar inkomsterna på följande sätt:

☐ Påverkan på egna medel

☐ Påverkan på andra inkomster

☐ Ange om inkomsterna är avsatta för särskilda utgiftsposter

Miljoner EUR (avrundat till tre decimaler)

Inkomstposter i den årliga budgeten:	Belopp som förts in för det innevarande budgetåret	Förslagets/initiativets inverkan på inkomsterna						
		År 2028	År 2029	År 2030	År 2031	År 2032	År 2033	År 2034
Artikel								

För inkomster avsatta för särskilda ändamål, ange vilka utgiftsposter i budgeten som berörs.

[...]

Övriga anmärkningar (t.ex. vilken metod/formel som har använts för att beräkna inverkan på inkomsterna eller andra relevanta uppgifter).

[...]

4. DIGITALA INSLAG

4.1. Krav med digital relevans

Programmet för rättsliga frågor har stor digital relevans eftersom det kommer att fortsätta att finansiera ett antal it-system på EU-nivå till stöd för gränsöverskridande rättsligt samarbete. Dessa system säkerställer genomförandet av olika rättsliga instrument och ett väl fungerande gränsöverskridande rättsligt samarbete.

Hänvisning till kravet	Beskrivning av kravet	Aktörer som påverkas eller berörs av kravet	Övergripande processer	Kategorier
Artikel 4	[...] tekniskt och administrativt bistånd för genomförandet av programmet, såsom förberedelse, övervakning, kontroll, revision och utvärdering, inklusive gemensamma	Europeiska kommissionen, stödmottagare	Genomförande av programmet genom direkt bidragsförvaltning	Digitala lösningar

	it-system ...			
Artikel 3.1	[...] samt digitaliseringen av rättskipningen på EU-nivå.	Europeiska kommissionen, stödmottagare	Genomförande, övervakning och utvärdering av programmet	Digitala lösningar, data
Artikel 3.2 b Artikel 4	[...] främja rättsstatsprincipen, de grundläggande rättigheterna och demokratin. [...] Tekniskt och administrativt stöd för genomförandet av programmet, t.ex. informations- och kommunikation sverksamhet, inklusive kommunikation om unionens politiska prioriteringar.	Europeiska kommissionen, stödmottagare	Spridning, stöd till programmet	Digitala lösningar
Artikel 3.2 c	[...] Främja effektiva civilrättsliga och straffrättsliga förfaranden och ... främja rättigheterna för alla brottsoffer och de processuella rättigheterna för misstänkta och tilltalade i straffrättsliga	Europeiska kommissionen, stödmottagare	Spridning, stöd till programmet	Digitala lösningar

Artikel 4	förfaranden samt för eftersökta personer i förfaranden vid en europeisk arresteringsordning. [...] Tekniskt och administrativt stöd för genomförandet av programmet, t.ex. informations- och kommunikationssverksamhet, inklusive kommunikation om unionens politiska prioriteringar.			
-----------	--	--	--	--

4.2. Data

Typ av data	Hänvisning/hänvisningar till kravet	Standard och/eller specifikation (i tillämpliga fall)
Länder, organisationer, budget, deltagare och prioriteringar per projekt	Artikel 4, artikel 3.1 samt artikel 3.2 b och c Förordning (EU) XXX [prestationsförordningen]	Kommissionens övervaknings- och rapporteringsverktyg och databaser, inklusive eGrants.

Överensstämmelse med EU:s datastrategi

Bestämmelserna i förslaget stöder interoperabilitet, återanvändning och säker datadelning, i linje med EU:s datastrategi. När personuppgifter behandlas (t.ex. deltagare) görs detta i enlighet med den allmänna dataskyddsförordningen¹. Arkitekturen är också förenlig med

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), EUT L 119, 4.5.2016, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>.

direktivet om öppna data², eftersom relevanta aggregerade uppgifter som inte är personuppgifter kan göras tillgängliga för vidareutnyttjande av forskare eller offentliga organ.

Anpassning till EU:s ram för digital identitet

Förslaget är anpassat till EU:s ram för digital identitet, som möjliggör säker identifiering och användning av elektroniska attributintyg för att kontrollera enskilda personers, ekonomiska aktörers och organisationers särskilda egenskaper eller kvalifikationer, även i samband med rättvisa och rättsliga förfaranden. Förslaget kommer dessutom att vara förenligt med de kommande europeiska företagsplånböckerna, som kommer att öka möjligheterna att dela intyg i yrkessammanhang, t.ex. i gränsöverskridande rättsliga förfaranden, och göra det möjligt för rättstillämpare och företag att på ett säkert och effektivt sätt dela verifierad information med domstolar, offentliga förvaltningar och andra partner, vilket minskar den administrativa bördan och ökar förtroendet för digitala rättssystem.

Överensstämmelse med engångsprincipen

De resultattavlor som upprättas är källan till spårbarhet och återanvändning av de data som genomförandet av programmet har gjort tillgängliga. Uppgifterna kommer från projektets livscykelverktyg/dokument (t.ex. ansökningsblanketter, slutliga rapporter och enkäter till deltagare). Spårbarhet och återanvändbarhet för de uppgifter som finns tillgängliga från genomförandet av programmet kommer att säkerställas. Data kommer att registreras via projektets livscykeldokument och göras tillgängliga i enlighet med bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) XXX [prestationsförordningen] om insyn i information om programprestanda och resultat via den gemensamma ingången.

Dataflöden

Typ av data	Hänvisning/hänvisningar till kravet/kraven	Aktör som tillhandahåller data	Aktör som tar emot data	Utlösande faktor för datautbyte	Frekvens (i tillämpliga fall)
Länder, organisationer, budget, deltagare och prioriteringar per projekt	Artikel 4, artikel 3.1 samt artikel 3.2 b och c Förordning (EU) XXX [prestationsförordningen]	Stödmottagare	Allmänheten kommissionen Europaparlamentet rådet	Förordning (EU) XXX [prestationsförordningen] Artikel XXX (övervakning) och artikel XXX (genomföranderapport och efterhandsutvärderingar). Regelbunden	Förordning (EU) XXX [prestationsförordningen] Artikel XXX (övervakning) och artikel XXX (genomföranderapport och efterhandsutvärderingar).

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (omarbetning), EUT L 172, 26.6.2019, s. 56, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1024/oj>.

				programrapport ering	
--	--	--	--	-------------------------	--

Anmärkningar:

Utbytet av uppgifter mellan medlemsstaterna är av avgörande betydelse för att de olika initiativen på området digitalisering av rättsväsendet ska lyckas. Ett antal initiativ är beroende av uppgifter och deras tillgänglighet. Ett bra exempel är EU:s strategi för digitalisering av rättsväsendet, som planeras att antas i slutet av 2025. Ett annat exempel på utbyte av uppgifter är det europeiska rättsliga dataområdet³, som syftar till att säkerställa tillgången till rättsliga uppgifter, även för träning av AI. Alla dessa system kommer att stödjas och upprätthållas genom programmet för rättsliga frågor.

4.3. Digitala lösningar

Digital lösning	Hänvisning/hänvisningar till kravet/kraven	Huvudsakliga föreskrivna funktioner	Ansvarigt organ	Hur tillgodoseas tillgängligheten?	Hur övervägs möjligheten till återanvändning?	Användning av AI-teknik (i tillämpliga fall)
Digital lösning #1 – plattform för direkt bidragsförvaltning	Artikel 4	Direkt bidragsförvaltning	Europeiska kommissionen	I enlighet med kommissionens standard	//	Plattformen ska utnyttja artificiell intelligens när så är relevant och i enlighet med försiktighetsprincipen.
Digital lösning #2 – plattform(ar) för att stödja programmet	Artikel 3.1 och 3.2 b och c samt artikel 4	Sprida programmets resultat	Europeiska kommissionen	I enlighet med kommissionens standard	//	Plattformen (plattformarna) ska utnyttja artificiell intelligens när så är relevant och i enlighet med försiktighetsprincipen.

Digital lösning #1 – plattform för direkt bidragsförvaltning

³

<https://data.europa.eu/en/ELDS>.

Digital och/eller sektoriell politik (i tillämpliga fall)	Beskrivning av överensstämmelse
<i>Förordningen om artificiell intelligens⁴</i>	När Europeiska kommissionen utnyttjar AI kommer den att säkerställa efterlevnaden av förordningen om artificiell intelligens.
<i>EU:s cybersäkerhetsram⁵</i>	Utan att det påverkar förordning (EU) 2016/679 ska Europeiska kommissionen säkerställa säkerheten, integriteten, äktheten och sekretessen med avseende på de uppgifter som samlas in och lagras vid tillämpningen av denna förordning.
<i>EU:s ram för digital identitet, europeiska företagsplånböcker</i>	I enlighet med EU:s ram för digital identitet ska kommissionen säkerställa att plattformen för bidragsförvaltning är driftskompatibel med de europeiska digitala identitetsplånböckerna och de kommande europeiska företagsplånböckerna för att möjliggöra identifiering, autentisering, utbyte av elektroniska intyg om attribut och användning av betrodda tjänster.
<i>Den gemensamma digitala ingången⁶ och IMI⁷</i>	Ej tillämpligt
<i>Övriga</i>	Ej tillämpligt

Digital lösning #2 – plattform(ar) för att stödja programmet

Digital och/eller sektoriell politik (i tillämpliga fall)	Beskrivning av överensstämmelse
--	--

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1689 av den 13 juni 2024 om harmoniserade regler för artificiell intelligens och om ändring av förordningarna (EG) nr 300/2008, (EU) nr 167/2013, (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 och (EU) 2019/2144 samt direktiven 2014/90/EU, (EU) 2016/797 och (EU) 2020/1828 (förordning om artificiell intelligens), EUT L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>.

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2023/2841 av den 13 december 2023 om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå vid unionens institutioner, organ och byråer, EUT L, 2023/2841, 18.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2841/oj>.

⁶ https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-digital-gateway_sv.

⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1024/2012 av den 25 oktober 2012 om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden och om upphävande av kommissionens beslut 2008/49/EG (IMI-förordningen), EUT L 316, 14.11.2012, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1024/oj>.

Förordningen om artificiell intelligens	När Europeiska kommissionen utnyttjar AI kommer den att säkerställa efterlevnaden av förordningen om artificiell intelligens.
EU:s cybersäkerhetsram	Utan att det påverkar förordning (EU) 2016/679 ska Europeiska kommissionen säkerställa säkerheten, integriteten, äktheten och sekretessen med avseende på de uppgifter som samlas in och lagras vid tillämpningen av denna förordning.
EU:s ram för digital identitet, europeiska företagsplånböcker	I enlighet med EU:s ram för digital identitet ska kommissionen säkerställa att dessa plattformar är driftskompatibla med de europeiska digitala identitetsplånböckerna och de kommande europeiska företagsplånböckerna för att möjliggöra identifiering, autentisering, utbyte av elektroniska intyg om attribut och användning av betrodda tjänster.
Den gemensamma digitala ingången och IMI	Ej tillämpligt
Övriga	Ej tillämpligt

Anmärkningar:

Programmet för rättsliga frågor kommer att fortsätta att finansiera ett antal digitala lösningar som har utvecklats under årens lopp och kommer att stödja utvecklingen av nya it-system. Några exempel på it-system, som kommer att finansieras genom att programmet för rättsliga frågor fortsätter, är den europeiska e-juridikportalen, som är en enda kontaktpunkt för alla rättsliga frågor, och det decentraliserade it-system som utvecklats enligt förordning (EU) 2023/2844⁸ för digitalisering av gränsöverskridande rättsligt samarbete. Programmet för rättsliga frågor används för att finansiera it-system på EU-nivå som härrör från rättsliga instrument eller från medlemsstaternas frivilliga samarbete. I båda fallen är dessa system av stor politisk och operativ betydelse för medlemsstaterna och stöder en smidig daglig verksamhet inom rättsväsendet genom att öka effektiviteten och säkerställa interoperabilitet.

4.4. Interoperabilitetsbedömning

Interoperabilitet är avgörande för att de olika it-systemen och it-verktygen ska lyckas. Programmet för rättsliga frågor främjar interoperabilitet mellan nationella system för att underlätta deras sammankoppling på EU-nivå och möjligheten att utveckla

⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2844 av den 13 december 2023 om digitalisering av rättsligt samarbete och tillgång till rättslig prövning i gränsöverskridande frågor på privaträttens och straffrättens område och om ändring av vissa rättsakter inom området för rättsligt samarbete, EUT L, 2023/2844, 27.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2844/oj>.

decentraliserade system samt underlätta gränsöverskridande samarbete. System som utvecklas på EU-nivå inrättas för att alla medlemsstater ska kunna ansluta sina nationella system till ett centralt system, men framför allt mellan varandra, genom att använda gemensamt överenskomna standarder för digitala förfaranden i enlighet med digitaliseringsförordningen. Lösningen på EU-nivå måste vara driftskompatibel i sig själv för att möjliggöra och stödja integreringen med befintliga och nyutvecklade nationella lösningar.

4.5 Åtgärder till stöd för digitalt genomförande

I samband med den framtida planeringen förutses en viss digitaliseringsnivå för alla rättsliga instrument, eller förväntas förutses. Detta kommer att skapa en skyldighet för EU att utveckla nya system och lösningar, men även för medlemsstaterna att ansluta sig till dessa system. I detta avseende kommer programmet för rättsliga frågor att stödja det digitala genomförandet genom olika åtgärder. Detta kan omfatta IKT-upphandlingsförfaranden, intern utveckling av lösningen på EU-nivå och stöd till medlemsstaterna i form av utbyte av sakkunskap, tillhandahållande av verksamhetsbidrag eller annat.